

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIV.

Celovec, petek, 25. april 1969

Štev. 16 (1400)

BIVŠI SLOVENSKI IZSELJENCI POZIVAJO:

Zastavimo vse sile za očuvanje demokratičnih pridobitev in mirnega razvoja v deželi!

Zadnje nedeljo je bil v Celovcu občni zbor Zveze slovenskih izseljencev, na katerem so se zbrali zastopniki bivših izseljeniških družin, da spet — kakor vsako leto v teh dneh spomina — skupaj obnovijo in utrdijo tisto izseljeniško zavest, ki jih je družila in jim vlivala poguma v letih pregnanstva. Ta zavest — je bilo na zborovanju zelo kritično ugotovljeno — je pri mnogih žal že zamrla; pozabili so očitno na prestano trpljenje, pozabili tudi prisego, ki so si jo dali v taborišču, da dneva, ko so jih pregnali z rodne zemlje, nikdar ne bodo pozabili, marveč jim bo ostal kot spomin in kot opomin. To zavest čuvati in jo posredovati dalje mladi generaciji, to je bila in bo tudi v bodoče glavna naloga Zveze slovenskih izseljencev.

Posebno odločno pa je bilo na občnem zboru opozorjeno na nevarnost, ki jo predstavlja delovanje nepopoljšljivih šovinističnih krogov. Ta dejavnost ni naperjena le proti Slovincem in njihovim pravicam, marveč ogroža tudi mir v deželi. Zato je treba zastaviti vse sile — so naglasili bivši izseljenci — za očuvanje demokratičnih pridobitev in mirnega razvoja na Koroškem. V tej zvezi je bilo na občnem zboru poudarjeno:

Ravno v zadnjih tednih smo bili priče dogodkom, ki so spet enkrat zelo jasno in nedvoumno opozorili, da je pri nas na Koroškem še vedno živa miselnost narodne nestrpnosti, da so v naši deželi že spet na delu sile, ki se iz preteklosti niso ničesar naučile. Nasilno odstranjeni slovenski napis velikovške Hranilnice in posojilnice, šovinistično geslo „Tschuschen raus“ na poslopu slovenskega denarnega zavoda v Dobrli vasi ter grozilna zahteva po prepovedi slovenske prireditve v Velikovcu — to so bili v enem samem tednu trije atentati, naperjeni tako proti koroškim Slovincem in njihovim ustanovam, kakor tudi proti politiki mirnega sožitja med obema narodoma v deželi.

To zločinsko početje je močno razburilo vse, ki jim je iskreno do demokratičnega razvoja in strpnega

ga vzdušja na Koroškem. Zlasti pa smo ogorčeni koroški Slovenci, kar je povsem razumljivo, saj smo že enkrat na lastni koži občutili, kakšne sadove lahko rodi takšna setev šovinizma. Ali ni bila tudi zločinska izselitev na stolice slovenskih koroških družin le dosledno izvajanje gesla „Tschuschen raus“; mar ni vsa dolga zgodovina zapostavljanja, preganjanja in zatiranja našega ljudstva samo v zlih dejanjih odražajoče se sovraštvo do vsega, kar je slovenskega?

Vemo, da v današnjih razmerah niso možne takšne oblike fizičnega nasilja, kot so se jih naši nasprotniki posluževali v dobi nacizma. Izseljevanja, koncentracijskih taborišč in smrtnih obsodb se nam danes res ni treba bati. To pa ne pomeni, da se lahko prepustimo brezskrbnemu sanjarjenju in v pretira-

nem zadovoljstvu utapljamu smisel za realnost. Tudi današnja stvarnost, pa naj bo na zunaj morda še tako lepa, skriva v sebi toliko nevarnosti, da bi nam moralo biti to vzroka dovolj za nenehno budnost, za stalno pripravljenost, da zastavimo vse sile za očuvanje demokratičnih pridobitev in mirnega razvoja v deželi.

Tukaj ni mišljena le nevarnost, ki jo predstavlja neposredna dejavnost nacionalističnih atentatorjev. Vsaj v enaki ali pa v še večji meri so namreč nevarne okolnosti, ki tako dejavnost sploh omogočajo oziroma jo celo še pospešujejo. V tej zvezi je treba predvsem opozoriti na dejstvo, da na Koroškem razpihovanje narodnostne mržnje in hujškanje proti slovenskemu ljudstvu že vsa leta velja pravzaprav za neke vrste patriotsko zaslug. Vzdušje, ki se s tem ustvarja, je vse prej kot ugodno za iskanje znosne rešitve narodnostnega vprašanja. Posledice so na dlani: Čeprav bo reševanje tako imenovanega „koroškega vprašanja“ prihodnje leto slavilo že svojo petdesetletnico, še vedno ni napredovalo tako daleč, da bi jubilejno leto res lahko obhajali v znamenju sožitja in razumevanja obeh na tej zemlji avtohtonih ljudstev. Nasprotno, že danes mnoga značilna znamenja kažejo, da bo po vsej verjetnosti tudi ta obletnica potekala in izzvenela v duhu stare koroške tradicije, pač podobno kot v vseh minulih desetletjih, ko razna patriotska gesla niso služila spravi in zbliznanju, marveč so bila le prečesto zlorabljena za razpihovanje nestrpnosti in nespravljivosti.

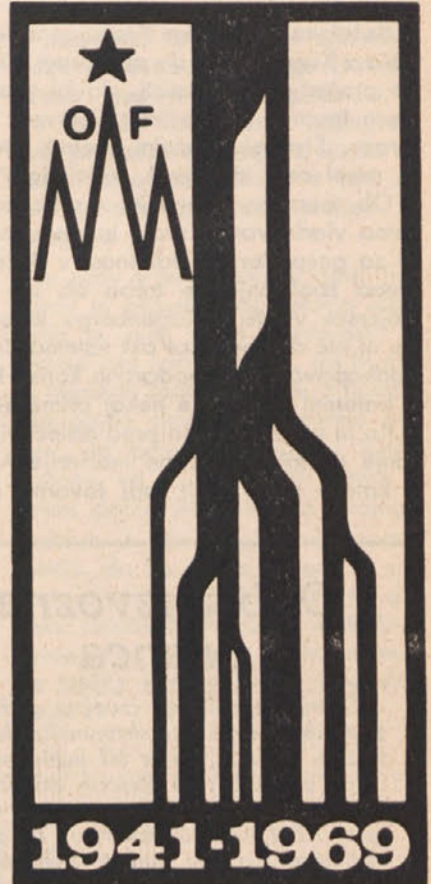
Toliko bolj je potrebno, da zastavimo vse moči za nadaljnjo krepitev resnično demokratičnih sil, ki si iskreno želijo uspešnega razvoja v deželi — v duhu tolerance in v znamenju splošnega napredka. V tej smeri so bili v zadnjih letih doseženi že lepi uspehi. To smo vi-

deli tudi ob nedavnih protislovenskih izpadih, ki niso izzvali ogorčenja le med našim ljudstvom, marveč so bili odločno obsojeni tudi z najvišjega uradnega mesta v deželi. Nedvoumno in za koroške razmere naravnost pogumno stališče, ki ga je ob tej priložnosti zavzel deželni glavar Sima, priznavamo in pozdravljamo kot bistven korak naprej pri uveljavljanju resnično demokratičnih načel deželne politike, ki pozna le eno pravico za vse deželane brez razlike narodne pripadnosti, jezika ali političnega prepričanja, ki prav tako odklanja in obsoja sleherno krivico ne glede na to, komu se godi.

Dogodki zadnjih tednov pa so nam pokazali tudi drugo plat koroške stvarnosti. Medtem ko smo na eni strani — kakor omenjeno — videli jasno obsodbo šovinizma in kaljenja miru v deželi, je namreč druga stran prav tako jasno pokazala svojo odločnost, da hoče še naprej hoditi po stari poti, da hoče nadaljevati z dejavnostjo, ki je naši deželi in njenemu prebivalstvu povzročila že toliko gorja. Nacionalistični hujškači so spet zagnali svoj bojni krik in po preizkušeni metodi obsodili — ne napadala, marveč njegovo žrtev. Sploh niso se potrudili, da bi vsaj na zunaj prikrili svoje zadovoljstvo spričo napadov na slovenske ustanove; prav po sofisticirano so ugotovili, da so Slovenci sami krivi, zakaj pa nenehno izzivajo.

Ta pesem je stara in jo koroški Slovenci že dobro poznamo. V očeh nepopoljšljivih šovinistov pomeni izzivanje vse, kar je slovensko. Izzivanje je vsaka slovenska beseda, izzivanje je slovenska pesem, izzivanje je slovenska prireditev. In največje izzivanje za te čudne patriote je sploh dejstvo, da na Koroškem še ni izginil zadnji Slovenec, kajti potem bi svojemu velikemu firerju — vsaj postumno — lahko ponosno poročali, da so vestno izpolnili njegovo povelje „Macht mir das Land deutsch!“.

Vendar bolešni napori teh več ali manj poklicnih zastupljevalcev ozračja niti niso tisto, kar povzroča največjo zaskrbljenost. Še veliko bolj nevarno je zadržanje vplivnih političnih sil, ki dejavnost šovinističnih krogov ne samo tolerirajo, marveč ji dajejo potuho ali pa jo celo vzpodbujajo. Tudi v tem oziru

„Štajerska in Koroška v revoluciji“

Vse, ki se nameravajo udeležiti proslave „Štajerska in Koroška v revoluciji“, ki bo 27. aprila v Velenju, obveščamo, da se bo osrednja prireditev začela ob enajstih pred občinsko skupščino v Velenju. Borci enot pa se bodo zbrali že prej v svojem partizanskem taboru, kjer bodo dobili spominske značke in posebno izdajo Kajuhovih pesmi. V kulturnem programu bodo sodelovali združeni mladinski in moški pevski zbor iz Šaleške doline, Partizanski invalidski pevski zbor ter mnogi ugledni dramski umetniki.

so nam dogodki minulih tednov lahko dober nauk, kar dovolj zgovorno pričajo naslednja dejstva.

(Dalje na 3. strani)

Velenje pripravljeno za praznik

Na tiskovni konferenci minuli torek v Velenju je predsednik občinskega pripravljalnega odbora za proslavo „Štajerska in Koroška v revoluciji“ dipl. inž. Krapež sporočil, da je velenjsko prebivalstvo z občinskim prireditvenim odborom na čelu zaposleno še z zadnjimi pripravami na veliko slavo in da je Velenje praktično že uredilo vse potrebno, da bo lahko sprejelo več kot 100.000-glavno množico bivših borcev in aktivistov in vseh drugih udeležencev nedeljske osrednje slovenske proslave.

Na predvečer slovenskega praznika bodo ob vsej poti, ki jo je pred 25 leti prehodila slavna XIV. udarna divizija, zagoreli kresovi. Prav tako na predvečer bodo v okviru proslave odprli razstavo, ki bo prikazala potek bojev med narodnoosvobodilno borbo na Štajerskem in Koroškem ter delež štajerskih in koroških partizanskih enot v skupnem slovenskem protifašističnem boju za svobodo. Gradivo za to zanimivo in pomembno razstavo bosta prispevala muzeja revolucije iz Celja in Maribora ter Institut za delavsko gibanje v Ljubljani.

Posebnost velike proslave bo tudi srečanje približno 7000 prežive-

lih parizanov in aktivistov v partizanskem taboru, kamor bodo v nedeljo sprejeli tudi še 1400 gostov.

Za proslavo v Velenju je veliko zanimanje po vsej Sloveniji. Iz vseh smeri bo udeležence pripeljalo okrog 30 posebnih vlakov, nešteto avtobusov in osebnih vozil. Organizatorji pa so na velenjsko slavo povabili tudi predstavnike narodnostno-manjšinskih organizacij iz Avstrije in Italije ter predstavnike avstrijskih in madžarskih obmejnih občin. Iz teh treh sosednjih držav pričakujejo skupno približno 1000 gostov.

Glavna prireditev v nedeljo se bo pred občinsko skupščino v Velenju začela ob 11. uri. Iz tiska v Sloveniji je razvidno, da bo udeležencem spregovoril tudi pokrovitelj proslave — predsednik Jugoslavije maršal Tito, slavnostni govor pa bo imel mandatar za sestavo nove jugoslovanske zvezne vlade Mitja Ribičič.

V zelo pestrem kulturnem sporedu proslave se bodo zvrstili nastopi združenih pevskih zborov iz Šaleške doline, Partizanskega invalidskega pevskega zbora ter mnogih uglednih gledaliških umetnikov.

Zamenjava v češkoslovaškem vodstvu

Pretekli teden je bil na dramatični seji centralnega komiteja češkoslovaške komunistične partije Aleksander Dubček razrešen dolžnosti prvega sekretarja. Na njegovo mesto je komite izvolil dotodanjega sekretarja KP Slovaške Gustava Husaka. Na plenumu so sklenili še vrsto drugih sprememb v KPČ; med najvažnejše sodita odprava izvršnega komiteja in zmanjšanje števila članov predsedstva na 11.

Po izvolitvi je Husak po radiu in televiziji seznanil češkoslovaško ljudstvo o vprašanjih, ki so bila predmet ukrepov centralnega komiteja. K vprašanju zamenjave v vodstvu KPČ je Husak dejal, da je do teh ukrepov prišlo na predlog dotodanjega prvega sekretarja Dubčka in kot posledica notranje-političnih bojev, ki so ovirali izvajanje programa partije ter reše-

vanje perečih gospodarskih in socialnih vprašanj. Opozoril je predvsem na neenotnost v vodstvu, v vodilnih organih partije in v vodilnih organih države.

Ko je nakazal bodoči notranje-politični razvoj Češkoslovaške, je Husak dejal, da bo bodoči razvoj temeljil na pojanuarski politiki, da bo novo vodstvo nadaljevalo proces demokratizacije češkoslovaške družbe in da bo prišlo edino do sprememb v metodah uresničevanja januarskega programa.

Položaj na Češkoslovaškem po zasedanju komiteja in spremembah v vodstvu je v glavnem miren. Prišlo je edino do stavke študentov filozofske fakultete in dveh drugih praških fakultet. Študentje protestirajo proti nekaterim ugotovitvam, ki jih je na nedavnem plenumu izrekel novi sekretar Husak, ter proti dozdevni zožitvi pojanuarske poli-

like. Brez dvoma pa je študentovsko stavko treba gledati kot odkrit odpor proti odstavitvi Dubčka in Smrkovskega z dosedanjih položajev in proti sklepom novega centralnega komiteja.

Po zadnjih vesteh je Husak na čelu uradne češkoslovaške delegacije prispel v Moskvo na zasedanje Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč. Delegacijo so na moskovskem letališču sprejeli trije najvišji voditelji Sovjetske zveze, Brežnjev, Kosigin in Podgorni. Brez dvoma bodo ruski voditelji izkoristili priložnost prvega uradnega stika med Sovjetsko zvezo in novim vodstvom Češkoslovaške. Moskva očitno vidi v Husaku človeka, ki je edini v stanju, da obnovi red in mir v državi in da ponovno izpostavi tradicionalno prijateljstvo med Češkoslovaško in Sovjetsko zvezo.

Ali naj Koroška gospodarsko izgleduje?

Minuli teden so nekateri časopisi objavili vest, da hoče podzavljeno podjetje Böhler iz Kapfenberga svojo proizvodnjo razširiti. V tem sklopu misli to podjetje avstrijske industrije jekla zgraditi novo tovarno. Ker na Zgornjem Štajerskem potrebnih novih in strokovno kvalificiranih delavcev manjka, hoče podjetje Böhler novo tovarno, ki bi zaposlila 200 do 300 ljudi, zgraditi drugje. S tem v zvezi se je generalni direktor podjetja, dr. Bayer pogajal tudi s celovskim magistratom.

Ta pogajanja, ki so še v teku, kakor je potrdil celovski župan Ausserwinkler, so izzvala na plan štajersko deželno vladno. Na čelu z deželnim glavarjem Krainerjem se je podala v Kapfenberg, da pri upravi Böhlerwerke protestira proti misli, da bi predvideno novo tovarno postavila v Celovcu, ne pa v Grazu. Štajerski deželni svetnik Gruber je to misel celo imenoval „veleizdajo“.

Ob vsem razumevanju, da štajerska deželna vlada varuje svoje interese in da skrbi za gospodarsko stabilnost v deželi in za njeno zboljšanje, je treba ob tej demarši štajerske vlade v Kapfenbergu le ugotoviti, da ni nič drugega kot akt sistematičnega izpodkopavanja gospodarskih koristi Koroške, o katerem imamo že nekaj primerov.

Ko je pred leti šlo pred odločitvijo vprašanje obstoja celulozne industrije ARLAND, v katere sklop sodi tudi tovarna celuloze

Rebrca pri Železni Kapli, so šli štajerski interesi za tem, da bi tovarno v Rebrci, ki zaposluje okoli 400 ljudi, ustavili, medtem ko naj bi podjetje ARLAND v Andritzu obratovalo naprej. Usoda Rebrce je spričo tega še vedno negotova.

Pozneje je stopilo v ospredje zanimanja vprašanje sedeža rafinerije ob naftovodu Trst—Dunaj. Koroška deželna vlada je s tem v zvezi postavila upravičeno zahtevo, da bi bila omenjena rafinerija zgrajena v okolici Pliberka. Upravičena je bila zahteva zaradi tega, ker v tem območju ni industrije, kjer bi domače prebivalstvo našlo možnost stalne zaposlitve in kjer bi šele s primerno industrijo ob rafineriji dobila prej drago zgrajena podjunska železnica med Pliberkom in St. Pavlom v Labodski dolini svoj gospodarski smisel, ki ga do danes še nima. Toda spet je nastopila štajerska deželna vlada in preprečila gradnjo rafinerije pri Pliberku s tem, da je zvezno vlado prepričala, da je Wildon pri Grazu za rafinerijo bolj primerno mesto.

Nič drugače se ni zgodilo v vprašanju redukcije proizvodnje rjavega premoga. Premogovnik v St. Štefanu v Labodski dolini je bil zaprt in 1300 rudarjev je zgubilo stalno delovno mesto, medtem, ko obratujejo ravno tako deficitni štajerski premogovniki naprej.

In zadnji primer: ko je šlo na Dunaju za odločitev o gradnji ceste za pospešeni promet skozi Visoke ture, je bila zopet štajerska

deželna vlada tista, ki je hotela pozitivno odločitev o gradnji preprečiti. To bi štajerski vladi verjetno tudi uspelo, če to cesto ne bi narekovali mednarodni vidiki.

Ob teh izkušnjah, ki jih imamo na področju štajerskih posegov v gospodarstvo Koroške, je sedanje rovarjenje proti gradnji tovarne podjetja Böhlerwerke v Celovcu samo novo potrdilo, da so v krogih graške deželne vlade do Koroške docela brezobzirni in da jo hočejo v svoj prid gospodarsko obvladati.

Ostane le še vprašanje, kaj bo v tem primeru podvzela koroška deželna vlada in na kakšno stališče se bo postavila zvezna vlada kot predstavnik lastnika podzavljene industrije. Ali ne bi bilo na mestu, da vsaj v tem primeru prizna Koroški primerno in zasluženo odškodnino za rafinerijo in za premogovnik v Labodski dolini, kjer je očitno odločila v korist Štajerske in v škodo Koroške. V tretjič se to res ne sme zgoditi, sicer se na Koroškem ne bomo mogli orestiti očitka, da hoče ljudi zvezna vlada Koroško gospodarsko izgledovati.

Razmah svetovnega turizma

Za tekoče leto se pričakuje rekorden porast svetovnega turizma. Po raziskavah in napovedih mednarodne zveze turističnih društev naj bi se število vseh letošnjih turistov po vsem svetu povzpelo na 150 milijonov. V zadnjih 10 letih se je število turistov v svetovnem merilu povečalo kar za 240 odstotkov. V večini držav je postal turizem ena najpomembnejših gospodarskih panog.

Dobra izvozna bilanca

Čeprav je običajno izvozna aktivnost v prvih mesecih leta skromnejša, kažejo letošnji podatki, da je bil jugoslovanski izvoz v prvih treh mesecih razmeroma živahen; samo v marcu je dosegel vrednost 1.251.300.000 dinarjev, to je 10 odstotkov več kot lani v istem mesecu ter 16 odstotkov več kot letos februarja. V vseh treh mesecih pa je vrednost izvoza znašala 3.570.898.000 dinarjev, kar je za 11,5 odstotka več kot v istem času lani. V vrednosti tromesečnega izvoza je industrija udeležena z dvema milijardama 879.418.000 dinarjev, to je 11,4 odstotka več kot lani v istem času, kmetijstvo pa s 650.073.000 dinarjev, tj. 10,5 odstotka več kot lani v prvem tromesečju.

Še ugodnejši je bil v marcu izvoz iz Slovenije; z vrednostjo 238.300.000 din. je presegel lanskega v istem mesecu za 19,8 odstotka, letošnjega februarjskega pa za 12 odstotkov. V prvih treh mesecih je vrednost slovenskega izvoza znašala 715.669.000 dinarjev, tj. za 23,3 odstotka več kot lani v istem času. Pri tem pa je izvoz industrije, na katerega odpade 602.854.000 dinarjev, narasel za 26,1 odstotka izvoz kmetijstva pa za 28,9 odstotka.

Letos dovolj domačih klavnih prašičev

Po ocenah in napovedih strokovnjakov, bo Avstrija letos tudi v poletnih mesecih neodvisna od uvoza svinjskega mesa. Te ocene slonijo na poskusnem štetju svinj preteklega meseca, pri katerem so ugotovili, da je število pujskov v starosti do 8 tednov naraslo za 97.491 komadov ali za 13,1 odstotka napram štetju v istem času lanskega leta. Na osnovi teh podatkov sklepajo, da bo letos trg z domačimi prašiči močnejše založen kot kdajkoli poprej.

Že v mesecih april—julij računajo z večjo ponudbo domačih klavnih prašičev, saj je število prašičev v starosti do 6 mesecev z 1 milijon 332.556 komadi doseglo vrednost, ki poprej še ni bila beležena.

Tudi število brejih svinj je z 179.428 komadi doseglo absoluten rekord. V primerjavi

z lanskim štetjem prašičev je to število za 9674 komadov ali za 5,7 odstotka večje. To pa pomeni, da bo pritisk klavnih prašičev na trg trajal celo leto 1969 pa še prve mesece leta 1970. Z ozirom na situacijo, ki je brez dvoma vznemirljiva, so bili rejci plemenskih svinj pozvani, da se naj po možnosti izogibajo povečanja števila plemenskih svinj.

Napovedana poplava trga s klavnimi prašiči že v marcu tega leta je očitno izostala. Dejstvo pa je, da je trg v decembru 1968 ter v januarju in februarju 1969 sprejel 50.000 prašičev več kot v istih mesecih predlanskega in lanskega leta. To povečano zmogljivost trga si razlagajo z večjo potrošnjo svinjskega mesa, z aktivnejšo intervencijsko dejavnostjo fonda za promet z živino in z reduciranjem klavne teže prašičev.

»Tovarne smrti«

Tehtnico odnosov sil v svetu drži v ravnotežju ogromen jedrski dežnik z dvema ročicama; eno drže Združene države Amerike kot vodilna sila zahodnega bloka, drugo pa Sovjetska zveza kot vodilna deželna zahodnega bloka. Pri uranju odnosov sil pa sodelujejo še Velika Britanija, Francija in Kitajska. Gre torej za skupno 5 dežel ki proizvajajo jedrsko orožje.

Prav toliko dežel pa vztrajno trka na zaprta vrata kluba jedrskih dežel; med njimi je najmočnejša in najglasnejša Zahodna Nemčija, njej pa se po stvarnih možnostih približuje Japonska. Redki lastniki tega „dragocenega“ blaga za množično uničevanje neradi odpirajo vrata svojega kluba novim članicam. Temu namenu sta tudi posvečena njihov sporazum o neširjenju atomskega orožja ter njihovo vztrajno prizadevanje, da bi ta sporazum podpisale tudi nejadrske dežele.

Mlajše in hkrati šibkejšje članice kluba (Anglija, Francija in Kitajska) si prizadevajo, da bi kolikor mogoče enakopravno držale ročice dežnika ali pa bi imele svoje male samostojne ročice, s katerimi bi „pomagale“ ohranjati ravnotežje, kadar bi se ta dežnik znašel v viharju. S pospešeno proizvodnjo jedrskih vojniških sredstev se je dežnik tako hudo razširil, da se

je sodobni svet v resnici znašel v jedrski slepi ulici. Ni natančnih podatkov o tem, koliko atomskih bomb in drugih sredstev za njihov prenos in izstrelitev je na svetu. Toda po nekaterih časopisnih vesteh presegajo samo jedrske zaloge dveh vesil. Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze, število 300.000 megaton. Zaradi primerjave je treba povedati, da je imela atomska bomba, ki so jo vrgli na japonsko mesto Hirošimo 20 kiloton (megatona je tisoč kiloton, kilotona pa milijon kilogramov trinitrotoluolskega razstreliva). Teh 3000 megaton je tolikšna ustrahovalna moč, da bi z njo uničili vse življenje na svetu.

Američani trde, da imajo na voljo 900 jedrskih bomb strateškega pomena, poleg tega pa še več kot 10.000 za operativne in taktične namene; izmed teh je 7200 razporejenih v skladiščih dežel NATO v Evropi.

Domnevajo, da je največ takih bomb v Evropi razporejenih na ozemlju Zahodne Nemčije in le manjši del v drugih zahodnih deželah južne in severne Evrope. Za sedanje število takega orožja v Sovjetski zvezi Američani ne dajejo natančnih podatkov, vendar sklepajo da je približni odnos 4:1 v prid Združenih držav Amerike, kar pa je po njihovi sodbi povsem

dovolj, da se obojestransko uničijo.

Po podatkih tujega tiska so Kitajci po številu izdelanih jedrskih bomb baje dosegli Veliko Britanijo in Francijo. Po indijskih podatkih so Kitajci izdelali do konca leta 1968 120 jedrskih bomb; opravili so sedem poskusov, njihove sedanje zmogljivosti pa računajo na 40 bomb na leto.

Kaj so dosegli Kitajci, pa se zrcali tudi v naslednjem podatku: prva kitajska atomska bomba, ki so jo preizkusili leta 1964, je imela moč 20 kiloton, zadnji dve preizkušnji pa sta bili megatonske velikosti. Pri tem pa je bistveno, da Kitajska v svojih načrtih hitreje napreduje, kot je svet pričakoval in da s tem ruši vse napovedi in ocene. Mimo atomskega orožja pa Kitajska z veliko naglico proizvaja tudi sredstva za njegov prenos in izstrelitev. Američani pričakujejo, da bo imela Kitajska do leta 1970 rakete srednjega dometa do 2000 km Japonska pa sodi, da bo imela Kitajska dve leti pozneje tudi medcelinske rakete, do leta 1979 vsaj 150.

Velika Britanija in Francija imata svoje programe za razvoj jedrskega orožja, ki so v primerjavi s tistimi v vodilnih jedrskih silah dokaj zmerni. Francozi so n. pr. do konca leta 1967 uresničili prvo obdobje programa za razvoj strateških jedrskih sil. Posrečilo se jim je izdelati kakih 60 letal tipa mirage IV, ki so namenjena prevozu atomske bombe do

60 kiloton. Takoj po začetku leta 1968 so nadaljevali delo pri ureditvi drugega obdobja programa, ki vsebuje izstrelke zemlja-zrak. Istega leta so v okviru skupnega načrta armadnega razvoja dali prednost jedrskim silam.

Od dežel, ki stojijo na pragu jedrskega kluba je treba omeniti Zahodno Nemčijo in Japonsko. Zahodna Nemčija ima na voljo osnovne dejavnosti, ki so potrebne za proizvodnjo jedrske energije. Njene možnosti so take, da bi lahko sorazmerno hitro izdelala več atomskih bomb manjše moči, če bi ji to dovolili.

Kot je znano ni nikjer tako globoko zakoreninjen odpor proti atomski bombi kot na Japonskem, čeprav ima ta dežela vse možnosti za lastno izdelavo jedrskega orožja. Po ameriških podatkih je imela Japonska na pričetku lanskega leta jedrske reaktorje, katerih zmogljivost bi dovolila izdelavo približno 30 atomskih bomb.

Zmogljivost drugih dežel še zdaleč ni tako velika. Vendar izdelava jedrskega orožja ni več monopol nekaterih velikih in bogatih dežel. Pred nedavnim se je po svetu razširila vest, da bo tudi Izrael kmalu izdelal svojo atomsko bombo. Ne glede na to ali je res ali ne, je vendarle zanimivo, da so tudi majhne dežele zmogljive narediti prve korake k atomski oborožitvi. Med dežele, ki imajo možnost za tak razvoj, se lahko šteje Kanado in Indijo, ki sta brez dvoma močnejši kot n. pr. Izrael.

POŠIROKEM SVETU

RIM. — V skupnem nastopu komunističnih, socialističnih in katoliških sindikatov je bila konec minulega tedna izvedena v Italiji enodnevna generalna stavka v vseh vladnih ustanovah, na šolah, v poštnih uradih in na železnici. Stavka, ki je bila zelo dobro organizirana, je zajela poldrugi milijon delavcev in nameščencev naštetih ustanov.

CHICAGO. — Mnoge zvezne države osrednjih in zahodnih območij Združenih držav Amerike so hudo prizadele katastrofalne poplave. Na desetisoče ljudi je moralo zapustiti domove. Po prvih cenitvah je približno 60.000 ljudi brez strehe. Smrtnih primerov ni bilo. Največ škode so poplave povzročile v zveznih državah Iowa, Minnesota, v Severni in Južni Dakoti in v Wisconsinu.

ŽENEVA. — Sovjetski predstavnik na ženevskih pogajanjih o razorožitvi Aleksej Roščin je izjavil, da je vlada Nemške demokratske republike poslala sovjetskemu predstavniku brzojavko, v kateri zahteva, da jo sprejmejo na ženevske pogovore. Enako brzojavko so poslali tudi amerškemu predstavniku Smithu, ki pa je ni hotel sprejeti, ker ZDA ne priznavajo NDR. Opazovalci menijo, da imata nemški državi malo upanja za sprejem na ženevske razorožitvene pogovore.

VATIKAN. — Papež Pavel VI. se bo odzval povabilu na proslavo 50. obletnice mednarodne organizacije dela, ki bo meseca junija v Ženevi. Ob tej priložnosti bo papež obiskal tudi sedež Svetovnega sveta cerkva, v katerem so včlanjene vse cerkve razen katoliške. Obisk bo torej v duhu ekumenskega gibanja. Odkar je v Ženevi širil protestantske nauke Calvin, ni še noben papež obiskal tega mesta.

TOKIO. — V bližini ameriškega veleposlaništva v Tokiu je mladinska liga proti vojni priredila zborovanje. Okoli 5000 ljudi je demonstriralo proti japonsko-amerškemu sporazumu o varnosti. V spopadu z varnostnimi enotami je bil ranjen en policist, 21 študentov pa so aretirali. Zaradi naraščajočega nezadovoljstva, ki je nastalo v zvezi z „vohunskimi letali“ bo ameriško poveljstvo oporišča Itacuke na japonskem otoku Kju Šiu umaknilo 20 letal, namenjenih za strateške izvide.

VARŠAVA. — Predstavniki oddelkov za tisk in informacije pri poljskem in češkoslovaškem zunanjem ministrstvu so podpisali protokol o sodelovanju. Obe strani poudarjata, da je treba vsa sredstva za množično obveščanje vključiti v boj proti sovražni propagandi ter ideološki diverziji ameriškega in zahodnonemškega imperIALIZMA.

ABIDJAN. — Po končanem sestanku posvetovalnega odbora organizacije afriške enotnosti je predsednik tega odbora izjavil, da je ostalo brez uspeha vse prizadevanje te organizacije, da bi začeli predstavniki Nigerije in Bifre neposredna pogajanja. Dejal je, da so predstavniki Bifre zavrnili predlog za takojšnje prenehanje bojev in za pogajanja o združenju državi Nigeriji.

LONDONDERY. — Ker je notranji minister prepovedal pohod članov katoliškega združenja za državljanske pravice, je prišlo v soboto zvečer v severnoirskem mestu Londondery do hudih izgrediv. Katoliški demonstranti so napadli največjo policijsko postajo v mestu, kjer so razbijali žipe in vrata ter metali na stavbo vnetljive snovi. Proti demonstrantom je nastopilo tudi okoli 200 protestantov. V srditih spopadih med skupinami katoliških in protestantskih demonstrantov je dobilo razne poškodbe okrog 200 policistov in civilistov. Ulični boji so se nadaljevali tudi ponoči.

TURIN. — V Milanu in Turinu, v Firencah, Veroni, Bariju, Besci, Ivrei in drugih mestih Italije je prišlo do množičnih uporov jetnikov v zaporih. Med spopadi je bilo ranjenih tudi na stotine policistov, orožnikov in drugih pripadnikov javne varnosti. Ponekod jetnišnice po prizadejani škodi niso več uporabne in so uporne jetnišnice premeštile v jetnišnice južne Italije in Sardinije. Upor pripisujejo nevzdržnim razmeram v italijanskih zaporih, ki so prenapolnjeni, higijenske razmere v njih pa menda obupne. Navajajo podatke, da zaporov niso preurejali od leta 1923. Direktorji zaporov so opozorili vlado na slabe razmere jetnikov že dva meseca prej, preden je prišlo do uporov.

BONN. — Šef zahodnonemške neonacistične stranke NDP Adolf von Taden je ponovno zagrozil kanclerju Kiesingerju, da bo v primeru, če bo Kiesinger sprožil postopek za prepoved te stranke, objavil dokumentacijo, iz katere bo razvidna kanclerjeva nacistična preteklost.

„Sprejmi iskrene čestitke vseh nas...“

Govor predsednika nadzornega odbora
Slovenske prosvetne zveze na koncertu Kernjakovih pesmi

Koroška je dežela pesmi, gora in jezer, koroški Slovenci pa smo ljudstvo bukvnikov, vižarjev in samorastnikov.

Njihova dolga vrsta — od najbolj znanega porednega kmeta v Korotanu Andreja Shusterja Drabosnjaka, po katerem je SPZ ob svoji petdesetletnici posvetila priznanje vsem tistim, ki so dneve in leta požrtvovalno darovali razcvetu kulture in prosvete narodnega dela na Koroškem, preko njegovoga vrstnika, tkalca, pesnika in skladatelja iz Roža Mihe Andreaša in pred 60 leti umrlega Franca Lederja Lisičjaka, ki je s citami čez ramo po Koroškem hodil in prepeval, do ustvarjalcev samoukov in samorastnikov današnjih dni — jasno potrjuje, da je naše ljudstvo na Koroškem imelo premalo slovenske duhovne hrane, da pa si je tudi brez slovenske šole ali pa kljub pomanjkljivemu pouku materinščine znalo pomagati in si je od vsenarodnega občestva ločeno ustvarilo svojo lastno kulturno in literarno tradicijo, ki je često predrila vse pregraje in vplivala tudi na Slovence sosednih pokrajin. Predvsem pa je s svojo trdoživno rastjo začela med nami drobiti mrtvi kamen v plodno prst in tako pomagala pripravljati tla za poznejša izbrana in zahtevnejša semena, ki smo jih koroški Slovenci pozneje sejali za vse slovenstvo.

Med to vrsto samoukov in samorastnikov spada tudi naš današnji jubilar — harmonizator in skladatelj Pavle Kernjak!

Kakor njegovi predhodniki ni imel ob strani nobenega učitelja ali mentorja, temveč sta ga vodili pri njegovem ustvarjanju edino le njegova ljubezen do narodne pesmi in trdna odločnost koroških samorast-

nikov. „Rad bi se bil učil glasbe, kar pa ni bilo mogoče, ker za to ni bilo sredstev. Ko sem tako večkrat sedel do polnoči pri harmoniji, navidezno brez uspeha, sem postal otožen in obupan. Šel sem v noč, v mesečino, potočil marsikatero solzo in bilo mi je lažje“ — pripoveduje sam o sebi in o svojem samorastništvu.

Kljub temu je opustil svoj privučeni poklic krojača in se posvetil zgolj svojem nagnjenju in notranjemu navodilu. In njegova vztrajnost ni bila zastoj! Nenehno se je trudil in poglobljal v prvobitne vrednote naše koroške narodne pesmi, ki je bila dolga stoletja edina pesniška izpoved koroškega slovenskega ljudstva in to:

- izpoved njegove orientacije v prostoru in času,
- njegovih misli o življenju in smrti, njegovoga trpljenja in žalosti, pa tudi
- njegovega veselja in njegove želje, da žalost in trpljenje premaga!

Iz te zakladnice, iz globin zdravega koroškega slovenskega ljudstva in domače zemlje je zajemal naš jubilar; iz njegove zakorenjenosti v domači svet, v delo, borbo in uporno trpljenje ter zlasti v neizmerno ljubezen, veselje in zvestobo našega človeka so potem nastale večno lepe melodije Pavleta Kernjaka, polne življenjske iskrenosti kot venček „Juhe, pojdam v Skufčce“, bogate zdrave šegavosti kot „Jes pa moj hvažek, se rada imava“ pa tudi prešinjajoče od trpkosti kot balada o „gospodu Bebenavu“, s katerimi je Kernjak najprej predril ožji domači prostor v vseslovenski svet.

Z najzlahtnejšima stvaritvama kot sta pesmi o „Mojciji“ in o „Katrci“ pa je potom „orgelj človeških glasov“ slovenskega okteta prekoračil slovenski in slovanski prostor v široki svet na zapadu in vzhodu.

Velja pa šele tisto, kar je veliko sredi tekme v neomejenem prostoru zato, ker je po korenini naše, velja tisto kar je veliko kot narodno in mednarodno!

Med te vrste dosežkov sodijo tudi najboljše stvaritve harmonizatorja in komponista Pavleta Kernjaka, ki v tem letu ob vsem našem zadovoljstvu, ob veselju preprostega slovenskega človeka in glasbenega kritika praznuje sedemdesetletnico svojega življenja in petdesetletnico svojega vztrajnega pevškega in umetniškega samorastniškega prizadevanja.

Dragi Pavle! Sprejmi iskrene čestitke vseh nas — roda Tvoje in naše himne „Rož, Podjuna, Zilja“ brez razlike političnega in svetovnonazornega gledanja, kakor smo danes tukaj zbrani na Tvoji proslavi in z nami ves slovenski narod, pa tudi koroška dežela s čestitkami najvišjega predstavnika, g. deželnega glavarja!

Ne samo naše čestitke, marveč predvsem tudi zahvalo za vso lepoto in bogastvo, s katerimi si nas obdaril s svojimi večno lepimi melodijami, s katerimi si naše ljudstvo predstavil tudi širokemu svetu!

Ni tukaj mesto, da bi govoril o ponižanjih in razočaranjih, ki si jih bil deležen ob borbi za Tvojo izvirno uporno — ponosno zaključno izpoved „Saj slovenski smo fantje pri Dravci doma“, tudi ni mesta za besede o graji in obsodbi zaradi baje „pohujšljive“ vsebine venčka „Jaz pa moj hvažek se rada imava“ — razvoj in čas sta Ti

dala prav in to je najbolj pravična sodba o Tvojem delu!

Nočem tudi ne omenjati materialnih žrtev, ki si jih s pomočjo svoje žene in družine moral doprinalati — potolažil si se sam „da nič, nič ne dje, če dnarcev nič ni“. Zato tudi nisi nasedel tujim vabam, da bi se prodal za slavo in denar...

Pač pa si, ne oziraje se na vse vabe in vsa razočaranja, le še bolj vztrajno delal in ustvarjal in zbiral ter združeval okrog sebe pevce kot domači, okrožni in centralni pevodovja! Tudi za to delo naj Ti danes na koncertu Tvojih pesmi izrekam iskreno zahvalo v imenu Slovenske prosvetne zveze!

Malo stvari utrjuje narodno občestvo, skupnost, razumevanje in mir bolj kot posem.

Zato je naša prelepa narodna pesem tudi bila spremljevalka in bodrilka našega človeka skozi vso zgodovino v vseh njegovih stiskah in podvigih. Saj je, kakor pravi tako lepo Oton Župančič, tisti „bajni ton iz davnine“, ki „veže prejšnje

rodove s poznejšimi“. In brez dvoma ji gre med pričami naše preteklosti, ki so ostale žive in sohranjajo to, kar naj daje posebnost naši kulturi, posebno častno mesto.

Posebno koroški Slovenci se zavedamo velike vloge narodne pesmi v našem življenju, njene prerodne in narodno-obrambne vloge, ki jo je pri nas vedno imela in jo še ima in ob katere glasovih se naš človek najgloblje osvešča svojega rodu in svojih vezi z narodno celoto!

Na žalost danes naša narodna pesem ni več povsod živa po naših vaseh: tehnika in razni boksi jo polagoma izrivajo tudi iz naših domov in gostiln, ritem strojev jo nadomešča pri delu in za marsikateroga za to ni več dovolj moderna, ne več dovolj sodobna.

Skušajo jo nadomestiti s tujo popevko in jo popačeno prilagodili modernemu času, spet drugi pa se zatekajo iz reakcije proti temu duhu časa k pozabljenim, srednjeveškim melodijam.

Naš jubilar in naši zbori pa so

dokaz, da res pristna narodna pesem kljub temu, da ji njeni življenjski vrelci dejansko vsebolj usihajo, tudi danes še predstavlja pomembno pesništvo in narodno-kulturno vrednoto in pri nas še vedno tudi močno narodno-obrambno sredstvo.

Zato naj danes ob jubileju našega jubilanta Pavleta Kernjaka velja poziv in vabilo vsem našim pevcem in vsem našim družinam: **izkajmo čast naši prelepi narodni pesmi, izkajmo ji spoštovanje in jo negujmo, kajti bila je spremljevalka in bodrilka našega človeka v vsej njegovi težki zgodovini, z njo so naši izseljenci v najhujšem času prenašali trpljenje, z njo so se doma preostali tolažili, z njo so naši junaški partizani umirali in zmagali!**

In prav v tem duhu, v duhu naporov in prizadevanj našega jubilanta in vseh naših zborovodij in pevcov naj izrazim željo, da bi naša mladina tudi v bodoče z ljubeznijo gojila slovensko narodno pesem, da bomo tudi poslej lahko ponosni vsi, ki kakorkoli čutimo v pesmi polno ljubezen do svojega ljudstva in do svoje pododgovane zemlje, da bo živela z nami in našimi potomci dalje kot sestavni del naše slovstveno-kulturne dediščine, zavzemajoč skromno, a trajno mesto poleg klasikov naše slovenske besede!

Zastavimo vse sile ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

čemo biti drobiž, s katerim bi drugi plačevali svoje račune.

Toliko o formalni plati ÖVP-jevške interpelacije v parlamentu, zdaj pa še nekaj besed k njeni vsebini.

Kakor izgleda, ÖVP-jevskih krogov protislovenski izpadi sploh niso vznemirili in varnost avstrijskih državljanov slovenske narodnosti jih verjetno ne zanima. Vsekakor njeni mandatarji niso zahtevali ukrepe proti atentatorjem, marveč so jih zahtevali proti listemu, ki je atentate obsodil. **Nikakor pa ne moremo h temu molčati koroški Slovenci in še posebno ne moremo molčati bivši izseljenci, ki smo že enkrat okusili sadove v zločinsko dejanje stopnjevanega šovinističnega gesla „Tschuschen raus“.** Zato se s tega našega zborovanja, ki velja spominu na nekdanji genocidni višek protislovenske dejavnosti, obračamo na notranjega ministra Soronica in mu zastavljamo naslednja vprašanja:

„Gospod minister, kaj ste ukrenili za izsleditev in kaznovanje neznanih storilcev, ki so zločinsko odstranili slovenski napis s poslopja Hranilnice in posojilnice v Velikovicu ter pomazali prostore Hranilnice in posojilnice v Dobri vasi s šovinističnim protislovenskim geslom „Tschuschen raus“!

Gospod minister, kaj nameravate podvzeti, da bi se v bodoče preprečili podobni napadi na avstrijske državljane slovenske narodnosti!

In še eno vprašanje, gospod minister. Kdaj in kako boste poskrbeli za dosledno upoštevanje in izvajanje določil § 5 člena 7 avstrijske državne pogodbe z dne 15. maja 1955, ki izrecno prepovedujejo vsako hujskanje in delovanje proti slovenski narodnosti skupini in njenim pravicam!

Odgovor na ta vprašanja nas živo zanima; še bolj pa smo zainteresirani na tem, da bi besedam sledila tudi dejanja. To pa seveda ne velja samo za konkretno vprašanje, marveč velja splošno za celotno problematiko manjšinske zaščite. Prihodnje leto bo minilo že

petnajst let od podpisa državne pogodbe. Če naj verjamemo večkrat danemu zagotovitju, da je naša država že izpolnila v tej pogodbi prevzete obveznosti, potem to velja morda za vsa druga vprašanja, toda jasno in nedvoumno moramo povedati, da glede člena 7 to nikakor ne drži.

Ne bomo tukaj spet na dolgo in široko naštevali, kaj in kako je bilo rešeno in kaj je ostalo odprto. Dejstvo je, in to je znano tudi pristojnim vladnim mestom, da še cela vrsta naših življenjskih vprašanj slej ko prej čaka na tako rešitev, ki bi nam zagotovila dejansko vsestransko enakopravnost, da bi na svoji zemlji lahko živeli res brez skrbi za nadaljnji obstoj in razvoj naše narodnostne skupnosti.

Ne smemo pa pozabljati, da moramo za doseg tega tudi sami prispevati svoj del. Kaj bi nam koristile najbolj širokogrudne pravice, če bi se jih ne posluževali? Nič, prav nič. Bile bi sicer lepa fasada, toda za njo bi se skrivale žalostne razvaline. Poglejmo stvarnosti v oči: Ali ni vsaj del krivde tudi pri nas, če je v marsikateri nekdanji zavedni slovenski družini danes slišati le še nemško govornico? Ali smo res povsod v zadostni meri poskrbeli, da bi bili slovenski otroci deležni pouka v materinem jeziku? Pri ocenjevanju današnjih razmer in predvsem razvoja, ki je privedel do tega stanja, nočemo podcenjevati razne objektivne činitelje, prav tako pa tudi ne smemo prezreti subjektivne vzroke. Morda smo tu in tam le preradi verjeli „krivim prerokom“; morda smo le preveč sledili „modnim krikom“.

Stare izkušnje nas učijo, da bomo imeli le toliko pravic, kolikor si jih bomo priborili; narodne vrednote bomo cenili le toliko, kolikor bomo zanje pripravljani žrtvovati. V letih izseljenišva smo bili pripravljani plačevati visoko ceno, da očuvamo zvestobo narodu in ljubezen do materinščine. Danes je naša dolžnost, da to pripravljenost vzgajamo in razvijamo med mladino. To pa je bila in bo še naprej tudi glavna naloga naše Zveze slovenskih izseljencev!

Werner Berg bil deležen velikih časti

Kot smo v našem listu že poročali, je pred nedavnim dopolnil znani slikar prof. Werner Berg 65 let svojega življenja. Ob tem življenjskem prazniku je bil jubilar deležen številnih uradnih in osebnih čestitk ter priznanj za svoje bogate slikarske in grafične stvaritve.

S pristržnimi čestitkami se je pretekli teden na domu jubilanta zglasila tudi delegacija iz Slovenije, v kateri so bili član izvršnega sveta inž. Razdevšek, slovenograški župan in direktor umetnostne galerije v Slovenjgradcu. Ob izrazih iskrene povezanosti so gratulanti iz Slovenije povabili Berga, da bi v prihodnjem letu sodeloval na veliki slikarski razstavi v Slovenjgradcu.

Werner Berg je bil deležen tudi visokega priznanja s strani mestne občine Pliberk, ki ga je imenovala za častnega meščana.

Jubilantu naknadno pristržno čestitamo tudi koroški Slovenci, saj je prav on znal zajeti in umetniško prikazati naše kraje in njihovo prebivalstvo. Hvaležni pa smo mu posebej pri našem listu, kjer smo že večkrat objavili reprodukcije njegovih slik.

Kernjakov koncert navdušeno sprejet

Velika dvorana Doma glasbe v Celovcu, kjer je Slovenska prosvetna zveza priredila koncert pesmi koroškega harmonizatorja in skladatelja Pavla Kernjaka, je minulo nedeljo bila prizorišče manifestacije njegovih pesmi. Ta koncert je bil posvečen 70. življenjskemu jubileju, ki ga Pavle Kernjak letos slavi.

Z zadovoljstvom lahko zapišemo, da je letošnja centralna prirediteljica SPZ, na kateri so sodelovali vsi mešani in moški pevski zbori včlanjenih SPD, izredno dobro uspela, saj je velika dvorana Doma glasbe bila zasedena do zadnjega kotička. Na tem koncertu pa je sodeloval tudi moški pevski zbor SPD „Kočna“ v Svečah, ki je nastopal kot zastopnik Krščansko kulturne zveze.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzl Weiss je ob tej priliki poleg jubilanta Pavla Kernjaka in njegove družine lahko pozdravil vrsto častnih gostov, med njimi jugoslovanskega konzula v Celovcu Zeljka Jegliča, zastopnika kulturnega referata Koroške deželne vlade dr. Isaka, predstavnika Republiškega sveta Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije prof. Radovana Gobca, podpredsednika Slovenske prosvetne zveze v Trstu Mira Kapleja, predsednika Krščansko kulturne zveze dr. Erika Prunča ter vse navzoče predstavnike narodnih organizacij koroških Slovencev.

S koncertom je pričel moški zbor SPD „Kočna“ iz Sveč, ki je pod vodstvom dr. Antona Feinika zapel pesmi „Ušlnejša ja ni“, „Burno jes havžjam“ in „Vihred'č v ta hujšam nof“. Za tem zborom je nastopil mešani zbor Gure in pod vodstvom Toneta Umeka izvajal pesmi „Mamici“, „Pomlad“ in „Oj ti preburna ženska stvar“. Podjunski mešani zbor je pod vodstvom Vladimira

umetniško delo. (Govor dr. Zwitterja v celoti objavljamo na 3. strani našega lista — op. ured.) V imenu Slovenske prosvetne zveze, zborovodij in pevcev ter vseh koroških Slovencev se je dr. Zwitter zahvalil slavljencu za njegovo neminljivo delo, ki ga je podaril vsemu slovenskemu narodu.

Visoko priznanje za umetniško delo Pavlu Kernjaku pa je bila izročitev Gallusove plakete, katero mu je na predlog SPZ v imenu Republiškega sveta Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije izročil prof. Radovan Gobec z utemeljitvijo, da je to najvišje odlikovanje, ki ga amater lahko dobi za glasbeno delo v Sloveniji. Brez dvoma je Pavle Kernjak to odlikovanje zaslužil; saj je z harmonizacijo številnih narodnih pesmi ohranil slovenskemu narodu neprecenljiv kulturni zaklad. Prav tako pa so nekatere skladbe Pavla Kernjaka že ponarodele in prestopile tudi meje slovenskega naroda in našle pot v srca drugih narodov v svetu. Zato mu k temu odlikovanju iskren-

Gregor Scharwitzl

petinsedemdesetletnik

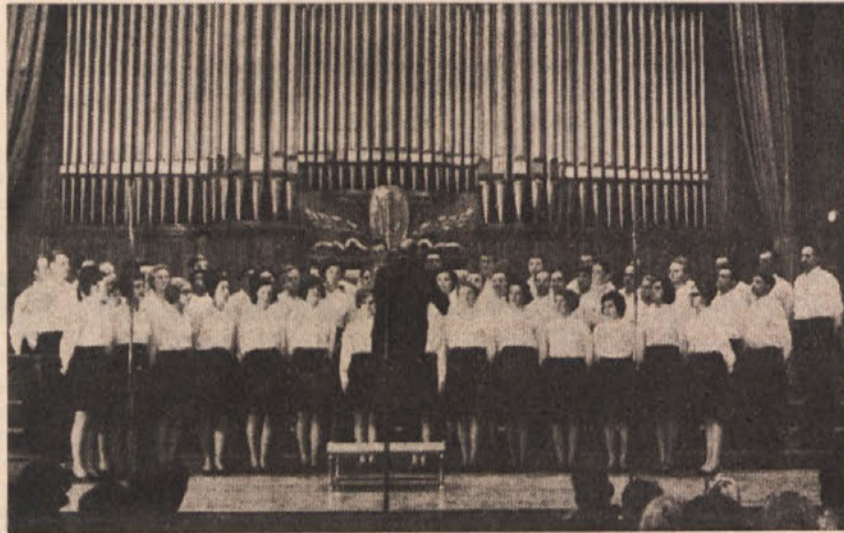
Pred nedavnim je praznoval v krogu svoje številne družine svoj 75-letni jubilej Gregor Scharwitzl, pd. Kranjev ati v Prosovičah pri Mariji na Zilji. Jubilant, ki živi ob braniku naše jezikovne meje, pred vratmi Beljaka, spada med neomajne stebre naše narodne skupnosti. Skromno in tiho je potekalo njegovo življenje. Takoj ob izbruhu prve svetovne vojne je moral k vojakom in na rusko fronto, kjer ga je že čez nekaj tednov doletel usoden udarec: v bitki je izgubil nogo in težko ranjen prišel v ujetništvo. Ko se je po zamenjavi jetnikov-invalidov ob božiču leta 1914 vrnil pohabljen na svoj dom v Prosoviče, je moral kot edini naslednik prevzeti domačijo. Kljub mukam, ki mu jih je povzročalo težko kmečko delo je vztrajal na kmetiji do danes in še danes si ne privoščiti zasluženega počitka.

„Gori“, kot so slavljence klicali v sosesčini, pa ni bil delaven in prizadeven le na domači kmetiji in v skrbi za materialno dobrobit svoje družine, dolga leta se je kot član domače Hranilnice in posojilnice zavzemal tudi za probleme članov-sosedov in za uspešen procvit slovenskega denarnega zavoda. Kljub obilnemu in težavnemu delu na kmetiji pa je „Gori“ vedno našel tudi čas, da se je ob vsem naporu, ki mu ga je povzročala invalidnost, udeleževal zborovanj in prireditev naših organizacij, na katerih je le redkokdaj manjkal.

Kot navdušen in nadarjen pevec je „Gori“ vse od mladih let do leta 1966 sodeloval v domačem cerkvenem pevskem zboru ter tako pomagal ohranjati slovensko petje v cerkvi tik ob Beljaku. Nenavadna ukinitev slovenskega cerkvenega petja je zadala bud udarec zvestemu in požrtvovalnemu pevcu.

V času nacizma je bil „Gori“ vsem vzgled neustrašenega in zvestega narodnjaka. Nikoli ni klonil in nikdar ni iskal ugodnosti.

Cestitkam sosedom in sorodnikom se pridružujemo tudi mi in jubilantu iskreno želimo, da bi še dolga leta prebival naše slovenske knjige in naš list.

Nastop mešanega pevskega zbora „Gure“ na koncertu Kernjakovih pesmi

Prušnika zapel pesmi „Oj ti norčava gvava“, „Ko bi jes vedova“ in „Dva zlahna bisera“. Moški zbor Gure, kot je bil naveden v sporedu, je v resnici bil zbor „Vrbsko jezero“, ker pevci z Gur v moškem zboru niso nastopali, je pod vodstvom Valentina Pavliča nastopil s pesmimi „Spomini“, „Bebenan“, „Mojcej“ in „Jes s'm ta liep Šiman“. Nastopanje posameznih zborov po pokrajinah je zaključil moški zbor Podjune in pod vodstvom Valentina Harlmana prav tako zapel štiri pesmi in sicer: „Saj n'či frajda več na sviet“, „Moja ljubca mi je pošto posvava“, „Katrca“ in „Jes pa moj hvažek“. Združeni moški zbor Slovenske prosvetne zveze je pod vodstvom Valentina Harlmana zapel pesem „Juhe pojdam v Škul'če“.

Pred zadnjo pesmijo „Rož, Podjuna, Zila“, je predsednik nadzorne odbora Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter imel slavnostni govor o jubilantu Pavlu Kernjaku, v katerem je orisal njegovo

Objava Državne gimnazije za Slovence

Sprejemni izpiti na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 5. julija 1969, s pričetkom ob 8. uri. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Za izpit je treba predložiti tele dokumente:

1. rojstni list
2. dokaz avstrijskega državljanstva
3. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

sem Pavla Kernjaka med našim ljudstvom priljubljena. Vsi so odhajali zadovoljni, vsak je slišal svoj pesem. Da, Pavle Kernjak piše pesmi iz srca — in naše ljudstvo to da smo na odru videli veliko mladih pevkih in pevcev, ki so vestno in s ljubeznijo peli Kernjakove pesmi. Razveseljivo pa je tudi to, da smo imeli priliko slišati vrsto mladih so-

Drage pevke in dragi pevci!

Skoraj ne morem dojeti vseh teh iskrenih in odkritih voščil, ki sem jih bil deležen na koncertu svojih pesmi. Občudujem vašo požrtvovalnost in trud, ki ste ga vložili v ta moj najlepši dan, ki sem ga doživel med vami. Najlepše se vam zahvaljujem za lepo podane pesmi in za toliko lepih rdečih nageljnov. Zelim, da ne bi oveneli nikdar in da bi cveteli, dokler bo na slovenskem Koroškem donela naša lepa domača pesem.

Moja najlepša zahvala pa velja Slovenski prosvetni zvezi, našim požrtvovalnim pevovodjem in pevcem, ki so vložili v ta koncert toliko truda, dela in ljubezni.

Prisrčno se zahvaljujem predvsem Republiškiemu svetu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije za visoko odlikovanje, ki sem ga prejel iz rok tov. prof. Gobca, ter delegaciji iz Trsta za čestitke in spominsko darilo.

Ne nazadnje pa pozdravljam vse naše zveste ljubitelje koroške pesmi, ki so napolnili dvorano od blizu in daleč.

S pevskimi pozdravi vaš vdani Pavle Kernjak

njegovo pesem ljubi, z njo živi in z njo čuti.

Na zadnje pa je treba izreči tudi zahvalo vsem pevkam in pevcem ter zborovodjem, ki so se potrudili in pripravili koncert. Pokazali so, da imajo voljo do prosvetnega dela — do pesmi. Razveseljivo je, listov, ki so nas presenetili z izredno lepimi glasovi. Zeleti je, da bi s tem koncertom Kernjakovih pesmi šli naši pevci gostovat tudi v druge kraje na Koroškem. Prepričani smo, da bodo pesem Pavla Kernjaka sprejeli prav tako navdušeno, kot poslušalci na nedeljskem koncertu.

Z občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev

Zadnje nedeljo so se naši izseljenci spet zbrali v Celovcu, da se spomnijo onega usodnega dne, ko jih je nacistična drhal pahnila v največje gorje in trpljenje, ko so oropani domov in vsega premoženja, nastopili bridko pot v pregnanstvo. Tudi letos, po 27. letih, so izseljenci v velikem številu zadostili zaobljubi, ki so jo sprejeli v najtežjih dneh njihovega življenja, da nikdar ne bodo pozabili dneva pregnanstva, če se bodo še kdaj povrnili na svoje domove.

V duhu spomina in opomina je potekal tudi letošnji občni zbor, ki ga je pričel predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer iz Holbič pri Škofljah. Janko Ogris st. se je s kratkim govorom spomnil tistih izseljencev, ki niso dočakali dneva vrnitve in katerih trupla je zagnila tuja zemlja, pa tudi onih, ki so umrli od zadnjega občnega zbora.

Tajnikovemu poročilu, ki ga pri-

občujemo na 1. in 3. strani našega lista, je sledila živahna diskusija, v kateri so bivši izseljenci zavzeli stališče do številnih vprašanj narodne bitnosti koroških Slovencev.

V diskusiji se je oglasil tudi predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, ki je podal najprej nekaj pojasnil, nato pa pozval izseljence k odločnosti, vztrajnosti in korajžji. Te vrline so pomagale izseljencem prenašati njihovo trpljenje, te vrline so nam pomagale pri obnovi naših domov, te vrline pa moramo gojiti tudi danes, da premagamo neumestno malodušje, zanikrnost in padanje narodne zavesti in odporosti. Zdi se, da smo že pozabili na naše trpljenje, da ni več v nas prave izseljeniške zavesti in da prečesto kapituliramo pred dejanskim ali tudi samo dozevnim pritiskom. Izprašajmo si vest: ali ni tako pri prijavi naših otrok k dvojezičnemu pouku, ali ni tako pri neizkoriščanju možnosti uporabe slovenskega

jezika pred sodišči in upravnimi uradi! Vendar bomo ostali in ohranili podedovano zemljo našim potomcem, če bomo ostali odločni, odporni, vztrajni in korajžni v borbi za pravice, ki nam gredo in če se bomo predvsem brez strahu posluževali tudi tistih skromnih pravic, ki smo si jih že priborili. Velja slej ko prej, da nam pravice nihče ne bo prinesel na krožniku, marveč si jih moramo iz dneva v dan priboriti s tem, da se že danih poslužujemo in se na ta način najbolj učinkovito borimo za dosego novih.

Danes, s pričetkom ob 20.00 uri, bo v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu

KONCERT MLADINE

na katerem bodo nastopili mladi solisti in veliki instrumentalni orkester Instituta za glasbeno in baletno vzgojo v Ljubljani.

Zaradi subvencije koroške deželne vlade je vstop na koncert prost.

Obvestilo

Zveza koroških partizanov ima možnost, da posreduje interesentom letovanje na morju, na Bledu ali v Trenti pod ugodnimi pogoji.

Na morju so možnosti letovanja v času od 5. 6. do 15. 6. in od 9. 6. do 15. 9. v sobah v počitniških domovih, od 23. 6. do 3. 7. v weekend-hišicah in v času od 1. 7. do 17. 7., od 31. 7. do 20. 8. in od 16. 8. do 2. 9. prav tako v sobah počitniških domov.

Za ljubitelje športnega letovanja je tudi možnost letovanja v šotoru od 10. 6. do 8. 9.

Končno so dane možnosti letovanja na Bledu in v Trenti v počitniških domovih skozi vso sezono.

Interesenti, v prvi vrsti bivši partizani in izseljenci pa tudi drugi, ki želijo izkoristiti s svojimi družinami svoj dopust za letovanje na morju naj se prijavijo čim prej, najkasneje pa do 30. aprila 1969 pismeno na Zvezo koroških partizanov, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt — Celovec ali pa telefonično na številko (0-42-22) 85-6-24, kjer dobijo tudi vse podrobne informacije glede krajev, cene in ostalo. Zveza koroških partizanov

Strah v sadovnjaku

Pol ducata otrok nas je bilo. Vsi smo od sile radi jedli sadje. Tega pa pri nas nismo imeli.

Kakih dvajset metrov od hiše je imela sosedica velik sadovnjak. V njem je rastle najmanj dvajset jablan in drugih sadnih dreves. Ni pa imela otrok in tudi ni vedela za našo željo.

To sadje nas je strašansko bodlo v oči in že same misli na sočna jabolka so nas spravljale iz ravnotežja. Toda kaj, ko niso bila naša! Mama nas je pa ob vsaki priložnosti učila in opominjala: „Otroci, kar ni vaše, si ne smete želeli, kaj šele vzeti!“

Nekoč pa smo „mlajši“ opazili, da starejši bratec večkrat zgine v skedenj. Od tam se je vračal posebno dobre volje. Bili smo radovedni, kaj ima v skednju, zato smo drugi dan, ko je bil v šoli, naredili tam pravcato preiskavo in res smo našli njegovo „zlato“ jama. Bila je polna lepo rumenih jabolk in medenih hrusk. Takrat smo popolnoma pozabili na materine nauke o tuji lastnini. Na mah smo imeli polna usta in žepa.

O tem, kako nas je bratec „poučil“, da njegova jabolka niso bila naša, pa rajši molčim. Kazen smo vsi tiho prenesli, ker smo se bali mame. Ona nas je vendar učila, da ne smemo jemati tistega, kar ni naše in bratova jabolka niso bila naša in tudi hruske ne. Edino, o čemer smo takrat premišljevali, je bilo, kako je prišel do zaklada. Po dolgem premišljevanju smo se pa spomnili, da je bilo pred dnevi neko nečudo neurje in vendar drugi dan ni bilo kaj prida sadja po tleh. Še krave, ki jih je sosedica vsak dan spuščala v sadovnjak, so morale muliti travo, ker ni bilo sadja.

Cez nekaj dni je zopet divjala taka nevihta kot že dolgo ne. Ongnjeni bliski so rezali nebo. Med gromom in vetrom so se lomile veje. Mi smo se pa v posteljicah stiskali drug k drugemu, saj smo spali po dva in dva skupaj. Oblečeni smo bili v dolge srajce iz dokajnega platna. Starejši bratec pa je poletel spal kar v skednju na dišečem senu.

Ko je nevihta minila, smo se spomnili na sadovnjak. Le koliko sadja mora biti sedaj na tleh? smo ugibali. Radi bi pogledali, toda bila je tema.

Med „mlajšimi“ sem bila najstarejša. Hodila sem že v prvi razred. Strahu nisem poznala. Mama nam je vedno govorila, da strahu sploh ni. Strah je le zloben človek, je rekla. Takega pa v naši vasi ni bilo, vsaj jaz ga nisem poznala.

„Mlajši“ so kmalu zaspali. Meni pa misel na sadje ni dala spati. Vstala sem, zlezla skozi okno, pri drvarnici sem našla veliko košaro in šla z njo v sadovnjak. Srajca se mi je zatikala ob mokro grmovje in le s težavo sem zlezla skozi luknjo v ograji.

Noč je bila temna. Od dreves je še kap-

ljalo in rahel vetrič je šumljal v krošnjah dreves.

Komaj sem začela pobirati odpadlo sadje, že se mi je zdelo, da je nekaj švignilo mimo mene in izginilo v luknji, skozi katero sem se malo prej privlekla. Res nisem trdno prepričana, če je kaj bilo ali ne, vendar sem takoj pozabila na jabolka in jo kot blisk ucvrla domov.

Kako sem prišla v sobo, pa še zmeraj ne vem.

Drugi dan smo imeli kaj videti. Poleg polomljenih vej je bilo po tleh tudi polno sadja. Bratec je žalostno zrl nanj in jaz prav tako. Oba sva molčala. Čez kratek čas se je pa le oglasil.

Rekel je: „V tistemle sadovnjaku pa strajši.“ „Kako pa veš?“ sem ga vprašala.

Ker sva bila bolj zaupna, mi je povedal, da je po nevihti hotel nabrati nekaj sadja. „Škoda ga je za krave,“ je še pristavil. „Šel sem ponoči z vrečo v sadovnjak po sadje in ga tudi že nekaj nabral. Tedaj sem pa zagledal grozno pošast, ki je bila zavita v belo rjuho. Za seboj pa je vlekla nekakšno kroglo, ki je škripala kot nosilnice, s katerimi nosijo mrtve k pogrebu. Sploh si ne moreš misliti, kako sem se moral pretepati z njo, da sem ji ušel. Če ne bi bil tako močan, bi zdajle gotovo ne bil več tu.“

Seveda sem takoj vedela, da sem bila jaz tista „pošast“, toda molčala sem, saj me je bilo sram povedati, da sem ponoči tudi sama pobegnila, ne da bi zagotovo vedela, ali sem res kaj videla ali ne.

Ker pa je bilo sadje tako blizu, tako vabljivo, ni nič zalegel strah tiste noči. Še manj

pa mamini nauki o nedotakljivosti tuje lastnine. Ti so popolnoma zbledeli ob pogledu na lepo rdeča in rumena jabolka. Še in še smo hodili v bučnih in tudi tihih nočeh v sosedin sadovnjak po sadje.

Vesť nas ni prav nič pekla. Vedno smo imeli le to pred očmi, da sosede nismo prikrājšali za sadje, saj ga do pozne jeseni sploh ni pobirala, ampak ga puščala kravam. Krave pa lahko jedo tudi travo, tako smo modrovali sebi v opravičilo.

Hanika

Ptice

Bojan je sedel ob oknu in gledal ptice. Bilo jih je mnogo, škinkavci, liščki, kosi in tudi mali nagajivčki vrabčki so se veselili sončnega pomladnega jutra. Bojan je gledal njihov ples po nebu in nenadoma vprašal.

„Mama, kako pa ptički dobe svoje otroke? Jih tudi njim prinese štorčija?“

Mama se je nasmejala vprašanju. „Ne, Bojan, ptički se izvalijo iz jajc.“ „Kje pa jajčka kupijo? Aha že vem, na trgu, tako kot ti.“

„Bojan, jajčka ptičke same iznesejo, nato pa na njih sede, dokler se mladi ptički ne izvalijo. Sedaj mi daj mir. Pojdi ven igrat.“

Bojan bi rad še toliko izvedel, ni pa hotel jeziti mamo. Posadil si je kapo na glavo, vzela kanglico in že je mama slišala, kako so se zaloputnila vrata na hodniku.

„Bojan, ne hodi predaleč!“ je zavpila za njim in že ji je mali mož izginil izpred oči.

Na dvorišču je Bojan poklical sesodovo Tatjano in skupaj sta jo mahnila... Kam? Kam drugam kot v park za mestom, kjer bivajo ptice.

„Boš videla, kako lepi mladi ptički, veš ne prinese jih štorčija tako kot je mene in tebe. Ptički se izvalijo iz jajčk.“

Tatjanca ga je dvomeče pogledala in vprašala:

„Kako pa veš, saj nisi videl.“

Rdeča ovca

Živel je nekoč pastir, ki je varoval ovce. Tako je imel zgovorjeno, da dobi trideset novčičev plačila za vsako novorojeno jagnje. Za vsako ovco, ki jo izgubi, pa mu bodo odtegnili trideset novčičev.

Neko noč je prišel k pastirju tuj mož. Pastir je živel v gozdu, kjer si je zgradil ljubko in prijetno kolibo. Popotnik ga je poprosil za prenočišče. „No,“ je menil pastir, „naj gre zaenkrat trideset novčičev.“ Zaklal je ovco in skuhal meso za popotnika.

Drugo jutro je dejal popotnik pastirju: „Pojdi v stajo in poglej svoje ovce!“ Pastir je šel in videl: v staji se je drenjalo ovac, sredi staje pa je stalo veliko jagnje. In tujec je dejal: „Vse ovce prepusti svojemu gospodarju, le rdeče ovce ne, to obdrži zase!“ Gospodar je dal pastirju trideset novčičev za vsako novo jagnje. Nato je pastir odšel domov in rdeče jagnje je teklo za njim.

Z nočjo je pastir prišel od nekega prenočišča in je legel k počitku. V hiši so bili hčerka z očetom in materjo, cela družina.

Navsezgodaj zjutraj sta šla oče in mati v stajo. Tedaj je deklina zagledala rdečo ovco in si rekla: „To bi bile lepe rokavice.“ Ko pa si je hotela odstriči kosce volne, so obvisle njene roke na ovci. Začela je vpiti in priteklo je oče in udaril jagnje s žibo. Tudi žiba je obvisela na ovci, mož pa na njej. Prišla je mati z metlo v rokah. Udarila je po ovci in metla je obvisela na ovci in mati na metli.

In glej, živela je takrat kraljeva hči, ki se nikoli ni smejala. Kralj je razglasil, da bo dal tistemu, ki bo njegovo hčer pripravil, da se bo nasmejala, polovico svojega kraljestva in njo za ženo. Tedaj je šel pastir z rdečo ovco — na ovci pa so obviseli oče, mati in hči — h kralju in kraljeva hči se je pričela smejati. Dali so pastirju princoso za ženo in še pol kraljestva. Potem je oprostil vse tri — in srečno so živeli vsi, mogoče žive še danes.

Finska pravljica

Jože Savjovic

1

JANKO KERSNIK

Ciklamen

„Nisem je videl, a opoldne pri obedu je sodnijski adjunkt pravil, da je krasna! Tam daleč iz Nemcev je in slovenskega ne ume!“

„Vseeno, da je le krasna!“ zavrne Megla ter si pomane roki.

„Boletovi so si jo samo zato naročili, da bodo otroci pravilno nemški govorili; to se pravi, gospa Boletova jo je naročila, kajti njemu, gospodu, to ni posebno po volji. On je preveč naroden.“

„To je neumno,“ zavrne Megla, „ko bi imel jaz toliko premoženja, kakor ga ima Bole, in ko bi imel otroke, jaz bi jim naročil tudi nemško odgojevalko!“

„Pa lepa bi morala biti!“ smeje se Koren.

„To je, dal!“

S tem je bil ta zanimivi razgovor končan, kajti Koren je zaprl vrata za seboj ter naglo odšel.

Megla pa si je pomel vdrugeč roki in posmehljal se dvakrat. Očitno je mislil le na novo guvernanta. Postal je zopet pred svojo črno suktnjo, a naenkrat obrnil se ener-

gično po sobi ter zamrmral hripavo: „Peti pa moram, to je zdaj gotovo!“

Pogledal je na uro ter jel se počasi in skrbno opravljal, da pojde k večerni skušnji.

Tu se ni bal prehlajenja.

DRUGO POGlavJE

Beseda na pustno nedeljo zvečer je bila jako dobro obiskana. Prastori borjanske čitalnice so bili skoro premajhni, da bi ustrezali vsem potrebam mnogobrojnega občinstva. To je bilo enakih neprilik vajeno, in zato se je večina dobrovoljno dala stiskati in gnesti v tesni, zaduhli dvorani, ako smemo tako imenovati glavno sobo, v kateri se je vršila predstava. A Borjanje so jo tako nazivali, in torej njihova veljaj!

V ozadju te dvorane je bil napravljen primeren oder in široka rdeča zavesa je zakrivala kulise radovednim očem. Pred odrom pa so bili nastavljeni v šestih vrstah preko vse sobe različni stoli in raznovrstne klopi. Kar je bilo novejših in elegantnejših, stali so v prvih vrstah, in te so zasedle gospe in gospodične; za njimi pa je razno moško občinstvo porabilo vsak prazen prostorček, in kdor je tu prepozno došel, stiskal se je ob stransko steno. Vhodna vrata, kjer je visok prag dajal jako ugodno stališče, zastavili so takoj za prvo točko programa mladi in stari gledalci tako, da ni bilo lahko več prodreti v dvorano. A tu med vrati je bilo tudi prijetno. Kajti tobak kaditi je bilo v

dvorani strogo prepovedano in Josip Megla je s paznim očesom izza kulise ali zagrinjala nadzoroval to prepoved. A tu med vrati in za njimi ta paragraf čitalničnih pravil ni užival tako stroge interpretacije kakor notri med štirimi stenami. Zato pa so kadili tudi gospodje tam pred vhodom, kolikor se jim je ljubilo, obenem pa bili pazni poslušalci. Od onod je vodil širok, s steklom zavarovan mostovž v druge čitalniške prostore, kateri so bili za take večere preustrojeni v gostilniške sobe.

A tudi te so se med seboj nekoliko razlikovale. Oprava prvimi ni bila tako nova ali, rekel bi, elegantna kakor v zadnji sobi; v prvih dveh okorne mize in trdi, čisto leseni stoli; po mizah pa rdeči ali raznobarni priči; v zadnji pa deloma mehki naslonjači ali vsaj obojani stoli in po majhnih okroglih mizah snežnobeli prti. Ob zadnji steni pod velikim zrcalom je bila pa pogrjnena dolga miza in na njej so stali trije veliki šopi cvetic v okusnih vazah. Očitno je bil tu prostor odmenjen dostojanstvenikom, nižjemu občinstvu pa so bile posvečene prve sobe.

Naših dveh znancev iz prvega poglavja nočoj ni bilo videti niti v dvorani med poslušalci niti tu v gostilniških sobah. Oba sta imela posla dovolj za kulisami; kajti Josip Megla je bil izpil sinoči in danes toliko čaja in surovih jajc ter potil se ponoči v postelji tako vrolo, da je nekako zadovoljen šel v besedo, prepričan, da bode z glasom izhajal; in ker iz početka besede nikdo ni bil naznanil, da se bode predstavljala druga igra, nego je ostala pisana na programu, ali pa nobena ne, nadejati se smemo, da je

„zadnja zima je, fantje...“

Ob praznični štajerski in koroški v revoluciji — ponatiskujemo odlomek, iz spominov, ki jih je o tem zgodovinskem obdobju napisal takratni komisar XIV. divizije in IV. operativne cone podpolkovnik Matevž Haco.

Proti koncu novembra leta štiriinštiridesetega se je pričela velika švabska ofenziva, ki je trajala do 15. marca petinštiridesetega. S XIV. udarno divizijo smo branili sektor Čreto-Sotesko-grič Sv. Florijana-Šmihel-Bele vode-Smrekovec — skoraj 30 km dolgo fronto. Vsak dan je deževalo. Švabi so nastopali z artilerijo in pehoto. Mladinska organizacija in AFŽ sta vozili in nosili na položaj dovolj hrane in pijače. Mnogokrat so padali šrapneli ali mine okrog naloženih voz, a dekleta in žene so kljub topovskemu ognju razdeljevale hrano. Njihov pogum je posebno novincem dvignil moralo.

„Ali bo trajala vojna še pozimi?“ so vpraševali novinci stare borce.

Kmalu je zapadel sneg po vseh savinjskih vrhovih.

„Se eno zimico bomo —,“ je rekel podpolkovnik Jože Lepin, komandant divizije, „vse tako kaže.“ Komisar Džidži, ki je na Kozjanskem izgubil oko, je klel prihajajočo zimo. Brigade so se na položajih hrabro borile. Toda vedeli smo, da se bliža konec svobode na osvobojenem ozemlju. Švabi so začeli napadati tudi od koroške strani, iz Črne, Zelezne Kaple in sem od Kamnika; glavne sile pa so pošiljali iz Šoštanj, Celja in Slovenjgradca. Po začetnih rahlih spopadih so nas mislili politisiti z vseh strani v kotel Savinjske doline in nas uničiti.

Novinci, ki o prišli v naše edinice štiriinštiridesetega, so doživljali prvo sovražno ofenzivo. Na vojaških in političnih urah smo jih poučevali o vseh prijemih in trikih, ki se jih poslužuje sovražnik v svojih ofenzivah, da bi demoraliziral naše borce. V tej dolgi ofenzivi so Nemci nekoč metali letake z napisom: Partizani, zakoljite in pobijte rdeče komisarje!

„Hej, tovariš komisar, ne bi bil rad v tvoji koži,“ mi je rekel neki novinec. „Vedno bi bil v strahu, da se bo priplazil kak lopov in me zaklal.“

„Kaj bi se bal, vojna je, lopova se pa tudi tukaj spozna,“ mu odgovorim.

Vedno je deževalo in snežilo. Obroč okrog Savinjske doline se je ožil. Serčerjevo in Bračičevo brigado smo poslali iz Savinjske doline, Serčerjevo proti Pohorju, Bračičevo pa proti Kozjanskem. S Tomšičevo brigado smo ostali v Savinjski dolini. Borila se je, dokler se zaradi ogromne švabske premoči nismo umaknili. Švabska sodrga je napolnila savinjske vasi in plenila. Zima je bila v deželi. Kurirji, ki so prišli iz Prekmurja, so nam pripovedovali, da se že sliši tam od madžarskih ravnih grmenje sovjetskih topov.

V tiših sneženih in deževnih dneh so zopet zaplapolali taborni ognji v gozdovih.

„Zadnja zima je, fantje,“ je kričal neko noč ob ognju poročnik Požar.

„No, boš še kaj prepeval: Štigelci in cajzelci?“ je obveščevalec Kamnikar vprašal Urha Slamiča, ki je molčal in gledal v ogenj.

O božičnih praznikih smo jedli na Menini planini enkrat na dan osmo močnik. Kolone Šabov so se zgrnile okoli nas.

„Kako lepo je v topli sobi ob takih praznikih,“ se oglasi utrujena propagandistka Dunja. „In krona vseh praznikov je današnjil!“

„Kaj pa jaz? Že četrto leto sem tu,“ se oglasi naša mala, hrabra šiferka Metka, ki se včasih po cele tedne ni sezula.

V temni zimski noči smo se prebijali skozi Savinjsko dolino na sektor Špeh-Černivec, nato pa dalje v koroške hribe. Na Lepenatki so nam aktivistke omagale, ker niso bile vajene dolgih, napornih zimskih pohodov. Iz snega smo jih dvigali.

Velika zima ni skoraj nič škodovala XIV. udarni diviziji, saj so jo vodili v nešteti borbah prekaljeni oficirji in komisarji.

Trinajsta brigada je imela godbo na pihala. V Serčerjevi in Tomšičevi brigadi je bilo čez štirideset harmonikarjev.

„Fantje, ta ofenziva ni nič proti februarški,“ so pripovedovali stari borci novincem.

Konec januarja petinštiridesetega leta sta odšla komandant in komisar XIV. divizije, podpolkovnik Jože in podpolkovnik Džidži na Dolenjsko. Štirinajsto udarno divizijo sta vodila od septembra leta štiriinštiridesetega. Za njima sva prišla v divizijo spet podpolkovnik Efenka-Ivan Kovačič in jaz. Nekega februarkega dne dobimo od štaba cone povelje, naj se premakne vsa divizija čez Savo na Dolenjsko. Trikrat smo prišli do Save, toda zaradi narasle reke in številnih bunkerjev nismo mogli čez. V borbah za prehod je padel hrabri komandant Tomšičeve brigade Murat. Ko smo dobili od glavnega štaba povelje, naj ostane divizija na Štajerskem, smo se razveselili. Zopet smo razbijali švabske bataljone. Pri nekem takem spopadu je padel kapetan Milenko, eden najhrabrejših komandantov štajerskih brigad, komandant neštetih drznih akcij. Poznala ga je vsa Štajerska. Glede na hrabrost ga lahko postavimo ob stran narodnemu heroju podpolkovniku Tonetu Vidmarju-Luki. Bil je Črnogorec, deveti sin kmečkih staršev, ki so dali življenje za svojo zemljo. Bil je črnolas, srednje velik in pri borcih trinajste brigade izredno priljubljen. Navadno je jurišal na čelu edinice.

Vojna se je bližala h kraju. Nekoč — mislim, da je bilo sredi aprila — smo dobili od nekega nemškega polka iz Celja pismo, v katerem so nam Nemci pisali, da bi se radi predali. Na določeni kraj pomenka je prišlo nekaj oficirjev Avstrijcev. A na sestanku so kar na lepem predlagali, naj bi jih ne

napadali, češ vojna bo trajala morda še pol leta.

„Pri nas ve že vsak kuhar in komoraš, da bo kmalu konec vojne, in borili se bomo, dokler bo še kak Švab na naši zemlji,“ reče podpolkovnik Skala.

Čez tri tedne so bili isti Avstrijci naši ujetniki.

Tiste dni je pritekel z Menine planine vedno veseli propagandist Janez Pelko.

„Hej, kaj pa je bilo, da si pustil čevlje na Menini?“ ga vprašam. Po vsej diviziji se je raznesla vest, da je skupina propagandistov s Pelkom na čelu prišla bosa in brez suk-njičev z Menine.

„I, kaj je bilo,“ pravi Pelko, „šli smo čez Menino in ker je sonce gorko sijalo, smo se sezuli in se grel kot martinčki. Straže seveda nismo postavili. Kar pridejo od štirih strani kolone Nemcev. Nismo utegnili po-

Peter Levec

privid svobode

(Na Menini avgusta 1943)

**Tiran poginjal Ura dvanajst bije.
Končano je! Svoboda naj živi!
Domov gre borec in gredoč izmije
ob zarji v rosi z rok si sled krvi.**

**Nekdo zastrl si je pogled z rokami,
izgnanec gleda svojo rodno vas.
In drugi pa obstal je kot v omami:
iz šolskih oken čuje spet naš glas.**

**In tisoče se rok je razgibalo,
na kamen kamen dvigajo krepko,
in v prsih teh ljudi je čustvo vstalo —
svobodni pesem bratstva zapoje.**

brati čevljev, temveč smo kar bosi tekli ter kričali: juriš! Ustavili smo se šele tu na Mozirskih planinah.“

„Švabska vrhovna komanda je gotovo vedela, da gre vojna h koncu. Švabski vojaki so bili vedno bolj demoralizirani, vedno več Avstrijcev se nam je predajalo. Tudi šesta in enajsta brigada sta prišli v sestav XIV. udarne divizije. 1. maj smo praznovali pri Št. Andražu; na mitingu je bilo mnogo ljudi.

Lepa je bila pomlad petinštiridesetega leta; vsak dan smo poslušali novince, saj smo vedeli, da gre vojna h koncu. Švabski vojaki so bili vedno bolj demoralizirani, vedno več Avstrijcev se nam je predajalo. Tudi šesta in enajsta brigada sta prišli v sestav XIV. udarne divizije. 1. maj smo praznovali pri Št. Andražu; na mitingu je bilo mnogo ljudi.

predsednik doktor Hrast ali celo Koren sam potolažil bil gospodično Filipino ter da pričakuje zadnji zdaj oni važni trenutek, ko bo stopil v vlogi „doktorja Žerjava“ na oder.

Improvizirane gostilniške sobe že med besedo niso bile prazne. V prvi sta sedela pri mizi v kotu dva tržana v družbi podučiteljevi; kajti ta, žal, ni imel toliko glasu, akoprav je poučeval mladino v petlju, da bi bil mogel sodelovati pri pevskih zborih v čitalnici, zato tudi ni rad poslušal petja v dvorani. V drugi sobi pomenkoval se je zemljiški knjigovodja z okrajnim tajnikom in pozneje se jima je pridružil še poveljnik finančne straže. Vsem tem do besede ni bilo mnogo.

V zadnji sobi pa, tam, kjer so bile mize belo pregrnjene, hodil je en gospod polagoma po sobi gor in dol ter pušil iz dolge lesene, s srebrom kovane pipe. Z eno roko je držal dolgo češnjevo cev, drugo pa si je bil položil na hrbet ter tako počasi meril sobo s svojimi koraki. Kozarec piva na koncu dolge mize pod zrcalom, iz katerega je storil potnik časi dva požirka, pa je pričal, da je bil tam zavarovan njegov sedež.

To je bil okrajni sodnik Majaron. Oblekel se ni bil praznično, nego opravljen je bil z debelo lovsko suktnjo, zeleno obrobljeno, in nosil škornje z golenicami čez kolena. Pa ravno ta oprava je pristovala njegovemu zagorelemu licu. Gosti sivi lasje in dolga bela brada so mu podajali nekaj častitega, akoprav so ga njegove živahne oči kazale mlajšega, nego je bil v istini.

Sodnik ni ostal dolgo sam v zadnji sobi. Začetni prolog nocojšnje besede, katerega je govorila mlada gospodična, bil je komaj gotov in glasnemu plosku še ni bilo konca, ko pride naglih korakov v sobo k sodniku črna opravljen gospod, držeč v eni roki par belih rokavic, v drugi pa stisnjen klak.

„Izvrstno je bilo to, gospod sodnik!“ kliče že sredi druge sobe, ugledavši sodnika, korakajočega mimo vrat. „Gospodična Marica je klasično deklamovala; ta sigurnost in ta prirojeni talent, škoda, da niste poslušali! O, od zdaj vaše gospodične hčerke ne bomo več izpustili, ta prvi poskus je pokazal, koliko se smemo nadejati od nje in kako izvrstna moč nam je zdaj gotova! A zakaj niste poslušali v dvorani, gospod sodnik?“ Govornik je vtem obstal pred starim gospodom ter z rokavicami, katere je držal v levici, švigal ob svoje slegno.

Sodnik se je jako prijazno nasmehljaj, svojo pipo snel s cevi ter iztrkal in izpraznil na tla.

„Preveč zaduhlo je tam v dvorani, gospod doktor, in glava me boli nekoliko; pomislite, tri dni sem zemljiške knjige urejeval — še danes dopoldne ni bilo miru! Torej, dobro je deklamovala Marica?“

„Izvrstno, pravim vam, gospa soproga in vsi vam lahko potrdijo to! In pogum ima gospodična — čutil sem se v istini tej sigurnosti!“

Tako govoreč, položi došlec svoj klobuk na mizo ter ukaže točajki prinesli kozarec piva.

Bil je primeroma še mlad mož, morda malo preko trideset let, živahnega gibanja in v svoji vnanosti eleganten. Lep obraz krasila mu je kratka, temna brada in enakobarvni kodrast lasje in, ko bi lica njegovega obraza okrog ust ne bila kazila nekakova mu nepristujoča poteza, imenovali bi ga jako simpatičnega moža.

Sodnik je bil vtem sedel na koncu mize, kjer je stal njegov kozarec, ter zadovoljno tlačil tobak iz obrobljenega mehurja v svojo pipo.

„Da, da, pogum ima pač,“ povzame zopet sodnik pogovor, „saj sem ji vsak dan priporočil in govoril, da je le treba pogumno nastopiti; o, vedite, osemštiridesetega

leta sem tudi jaz deklamoval v ljubljanskem gledališču in tedaj...“

„Da, da, pripovedovali ste mi že o tem,“ segne doktor sodniku v besedo: „deklamovali ste Prešernov ‚Krst pri Savici‘!“

„Res je! In tedaj so mi znanci in prijatelji svetovali...“

„Da je bolje, ako stopite v gledališko učilnico, nego premetavate še dalje corpus juris in...“

„In morda bi bilo res bolje!“ reče sodnik ter nastopi s svojo vnovič zapaljeno pipo zopet pot po sobi.

Doktor je izpil vtem dobro polovico svojega piva.

„Vedite, gospod doktor Hrast,“ povzame sodnik, „meni ni všeč, da moja hči deklamuje tu v čitalnici. Vam lahko govorim o tem, vi ste pameten mož; pa pomislite: edino to, da sem osemštiridesetega leta deklamoval Prešernov ‚Krst pri Savici‘, škodilo mi je toliko, da nisem pozneje dobil hitro mesta na Kranjskem; rekli so, da sem revolucionar. In pred nekaj leti bi imel biti imenovan svetovalec v Ljubljani — sam predsednik mi je pisal, naj prosim tja — in ravno tedaj je moja starejša hči Milica pela v naši čitalnici in — jaz nisem bil imenovan. In današnja deklamacija mi bo tudi škodila!“

Doktor Hrast je nehote segel zopet po svojem kozarcu smeh ga je silil in nekakšen sarkastičen izraz legel mu je okrog ust; a dejal je napolnedobrovoljno:

„Ne bojte se, gospod sodnik; zdaj bo jel drug veter pihati in že piše; morda pojde celo vaš predsednik enkrat še v kako čitalnico! Nič gotovega ne vemo!“

„Nikar ne mislite, da se bojim; tega nikdar ne, gospod doktor,“ reče sodnik emfatično, „jaz sem dvainpetdesetega leta z nadvojvodo Ivanom na Gorenjem Štajerskem...“

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

ALFRED POLGAR

bankovec za sto dolarjev

Veverica je priskakljala do klopi v parku in povohala čevlje starca, poleg katerega je sedel Thomas. Starac se je dobrohotno nasmehnil: „O, ti drzni gobček! Ko sem bil še mlad, je bilo v parku polno malih rdečkasto rjavih veveric. Toda vse je neka roparica pokončala.“ Starac se je zadovoljno razgledoval naokoli in dejal: „Lepa jesen je letos. Vse je še zeleno.“

„Da.“ je pripomnil Thomas, „a ko bi še bilo kaj denarja!“

Starac se je nasmehnil. „Tedad bi bilo vse še bolj zeleno, se razume.“ Nato je odkrevsal s počasnimi koraki brez palice, ki si jo je položil na ramo.

Neka elegantno oblečena gospa se je sprehajala mimo Thomasove klopi. Dva kodra svileni sive barve, počesana po zadnji pasji modi, sta teкала

za njo. Psička sta zalajala na Thomasa, a gospa ju je z vrstico povlekla k sebi, kakor da bi jima hotela reči, da takega razcapanca res ni treba opaziti. Pri vodometu v bližini se je igrala neka deklica, pritiskala s prstom na šobo in tako škropila po okolici. „Pusti vodomet v miru, prekleta malopridnica!“ jo je ozmerjal Thomas. Bil je utrujen, slabe volje in lačen. Ni hotel večerjati doma, samo da mu ne bi bilo treba gledati čemerne materinega obraza, a v žepu ni imel niti pare. Ko je ostal brez službe, je zasovražil ves svet in vse ljudi, posebno pa še bogataše, ki so samo lenuharili.

Iz stranskega drevoreda je bilo slišati razburjene glasove, ki so prihajali bliže. Prišla je gospa z obema imenitnima kodroma, a z njo policijski stražnik in neki človek v raztrganem čolnarskem telovniku. Gospa je razburjeno nekaj pripovedovala častniku in mu pri tem s svojo torbico iz krokodilje kože mahala pod nosom. Človek v čolnarskem telovniku je odbijal obtožbe, ki jih je proti njemu izrekla gospa, medtem ko ju je častnik opominjal na red.

Ko so šli mimo travnika v parku v bližini klopi, na kateri je sedel Thomas, je le-ta opazil, kako je človek v čolnarskem telovniku za nekim grmom vzel roko iz žepa in spustil v travo zmečkan košček papirja. Brž ko so vsi odšli, se je Thomas odpravil h grmu.

V travi je ležal bankovec za sto dolarjev.

Neki vojak je v tistem hipu šel s svojim dekletom čez travnik. Thomas se je spustil v travo in vrgel svojo čepico na metuljčka. Thomas ni bil nepošten. Ko mu je pred nedavnim prodajalcem časnikov po pomoti vrnil preveč drobiža, mu ga je takoj vrnil. A ko so mu nekje vrnil manjvreden kanadski kovanec za 25

centov, ga ni skušal podtakniti komu drugemu, ampak ga je v svojo škodo menjal v menjalnici.

Kaj naj počne s to dragoceno najdbo? Če jo odnese na policijo, bo bankovec za sto dolarjev stlačila v torbico iz krokodilje kože tista gospa, a ta rešitev Thomasu ni bila všeč.

V negotovosti, kaj naj počne z denarjem, ga je vse bolj obvladala misel, da ga obdrži. Kakorkoli je razmišljal, razmerje „za“ in „proti“ je bilo 50:50.

Dal je čepico na glavo, poravnal bankovec in se zastrel vanj. Predsednik Cleveland je z njega gledal resno, neprizadeto. Nobenega dobrega nasveta ni mogel prebrati z njegovega obraza. Pokril je bankovec z roko in sklenil, da ga bo obdržal, če je na številki bankovca na koncu sodo število. Kakor kak igralec pokerja je nalahno vlek roko čez številko in odkrival število za številom. Zadnje je bila ničla. Thomas je ugotovil — po krajšem aritmetičnem dvomu — da je ničla sodo število.

Ko se je potikal po ulicah, je njegova roka v žepu krepko stiskala bankovec, a njegova razigrana domišljija mu je pričarala različne možnosti. Šum mesta je imel tega večera zanj poseben, vznemirljiv čar. Ulice, prepolne življenja, so ga nosile, kakor nosijo valovi človeka, ki zna plavati. Vsa dekleta so se mu zdela očarljiva, celo taka, ki to niso bila. V neki izložbi je videl obesek: zlato srce, prebodeno s puščico, cena: 39,50 dolarja. Napravil je v levo roko elegantno kretljivo kakor človek, ki ima zapetno uro in vsak čas dviga roko, da bi se prepričal, koliko je ura. Dolgo je Thomas postajal pred restavracijami in bral jedilne liste. A kako bi mlad človek v razcapani obleki zamenjal stodalarski bankovec za manjše bankovce in drobiž? To je bilo tvegano početje. Thomas je preložil rešitev problema na naslednji dan.

V tistem temnem parku in na prav tisti klopi kakor popoldne je Thomas zadremal. Nenaden sunek vetra mu je vrgel čepico z glave. Ko se je pripognil, da bi jo pobral, je s tega položaja opazil blizu tistega grma plamenček, kako se pri zemlji prižiga in zopet ugaša.

Thomas se je rodil v Brooklynu. Vedel je, da v Ameriki ni duhov, posebno ne v New Yorku. Najti jih je samo še v kinematografih, če se črnskim komikom nabreknejo oči kakor kuhana jajca. Ko je prišel bliže grma, mu je srce začelo biti hitreje. Človek z vžigalicami je bil tisti v čolnarskem telovniku, ki je ukradel sto dolarjev. Za Thomasa.

Mož je skočil proti njemu. A ko je zagledal mršavega mladega človeka v borni obleki, se je pomiril. „Imaš vžigalice, mladi mož?“ Ko mu jih je Thomas dal, je zopet začel iskati po travi. Thomas ga je opazoval z mešanimi občutki; z zavestjo krivde in škodoželjnostjo pa zopet s sočutjem. „Ali si kaj izgubil?“ „Denar.“ „Dosti?“ „Dosti.“

Ko je tat porabil zadnjo vžigalico, se je usedel na rob travnika. Thomas pa zraven njega. „Kje si izgubil? Tu?“ „Da, prav tu.“ „Kako se je to zgodilo?“ „Smola, prekleta smola!“ Iznena da pa je stresel Thomasa za rame: „Človek, ali si sploh kdaj videl bankovec za sto dolarjev?“ „Seveda. Na njem je predsednik Cleveland. Z brado.“ „Uh! Predsednik Cleveland naj me... Sto dolarjev! Ali sploh veš, kaj vse si moreš kupiti za sto dolarjev?“ „No, celo vrsto stvari.“ „Srajco, vžigalnik whisky, kravato, žepni nož.“ „Ročno uro.“ „Cigarete, celo škatlo cigaret. Pa žepni nož s škarjicami, šilom, odčepnikom.“ „In obesek,“ je dodal Thomas.

„A zdaj je vsega konec,“ je rekel mož v čolnarskem telovniku. „Denar je gotovo že kdo našel.“

„Morda ga je najditelj odnesel na policijo? Pa ga boš tam dobil vrnjene.“ „Prenehaj!“ se je tat zarežal. „To je res dobra šala, ha, ha, ha!“

TA TEDEN VAM PRIPOROČAMO:

izberite tudi vi!

- Jarmila Glazarova: **ADVENT**, roman iz češkega kmečkega življenja, 288 str., ilustr., ppl. 38.—
- Mary Renault: **KRALJ MORA UMRETI**, zgodovinski roman iz stare Grčije, 336 str., kl. 66.—
- Erich M. Remarque: **NEBESA NE POZNAJO IZBRANCEV**, roman zadnje ljubezni pred smrtjo, 272 str., ppl. 70.—
- Theum de Vries: **MAČEHA ZEMLJA**, roman iz podeželskega življenja, 484 str., pl. 35.—
- Ivan A. Gončarov: **OBLOMOV**, eden izmed najbolj priljubljenih ruskih romanov, 564 str., br. 25.—
- Jean-Paul Sartre: **GNUS**, roman priznanega sodobnega francoskega pisatelja, 248 str., br. 25.—
- Ivo Andrić: **NA DRINI MOST**, veliki roman o Bosni in njenih ljudeh, 352 str., br. 30.—
- Honore de Balzac: **KMETJE**, roman slavnega francoskega pisatelja o kmečkem življenju, 388 str., pl. 46.—
- Charles de Coster: **ULENSPIEGEL**, junaške, vesele in slavne dogodivščine, 802 str., ilustr., pl. 138.—
- Jurčič-Kerstnik: **ROKOVNJAČI**, zgodovinski roman iz 19. stoletja, 204 str., ilustr., br. 13.—
- Ivo Zorman: **TRIBE BORJANOVI**, zbirka novel iz narodnoosvobodilne borbe, 208 str., ppl. 22.—
- Ivan Tavčar: **CVETJE V JESENI**, slavospev prirodnosti in ljubezni, 198 str., br. 13.—

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC, WULFENGASSE

Običajna kolona avtomobilov in siva gmota pešcev je hitela mimo okna moje pisarne v Ulici Latimer, kjer sem imel trgovino s starimi avtomobili.

Joe, bivši zapornik, je bil v moji službi. Rad imam zapornike, Morda si je želel, da bi padel dež, ker sem ga tedaj poklical k sebi v zavetje. Joe je imel precej doživetij v zaporu v Dartmooru. Sedela sva in gledala skozi okno, ali se bo kdo odločil za nakup avtomobila, čeprav bi se lahko samo norec potikal po taki nevihti po trgu in iskal avtomobile.

Nekega deževnega jutra sem opazil človečka, ki si je ogledoval velik ameriški avto. Zajček, sem pomislil. Vendar je bila možnost, da zlahka zaslužim pri tej razvalini sto funtov, močnejša od vsega drugega.

— Pohiti, Joel sem rekel. — Vidiš gospodiča tam zunaj?

Skozi okno sem videl Joeja, da maha z rokami. Verjetno je obljubljal jamstvo za motor in prisegal nanj pri svojem življenju. Odkar je bil na svobodi, je postal Joe najboljši poklicni prodajalec avtomobilov. Nazadnje sem videl, kako je človeček zmignil z rameni in se odgugal. Srce se mi je skrčilo ob misli na sto funtov, ki so odhajali. Joe je prišel v pisarno.

— Kaj je? sem vprašal. — Si propadel? — Ne, je odvrnil Joe. — To je neki zapornik, ki je bil v luknji deset let. Davi je prišel ven. Vsaj tako pravi. Hotel vas je videti in nekaj zahtevati. Denar, mislim. Rekel sem mu, da vas ni tu. Dejal je, naj vam povem da se imenuje Midgey.

Midgey? O, bog! Poslal sem Joeja naj ga dohiti. Prekleti dež, zaradi njega nisem poznal Midgeya. Sicer pa ga nikol nisem videl v civilni obleki, vedno samo v jetniški. Delala sva skupaj v kamnolomu Dartmoore. Bil je najboljši trobentač jetniškega orkestra. Kaj vse je delal s trobento!

Midgey ni imel mnogo priložnosti, da bi se oblačil v meščansko obleko. Od svojih 67 let jih je več kot 50 prebil v zaporu. Zapor je bil njegov dom. Zares, tako smo med sabo imenovali del zapora. Tu si lahko našel portrete kraljice Viktorije in cvetje v lončkih. Starčki zaporniki so se potikali tod v poletnih copatah.

Midgey se je naučil glasbenih osnov v poklicni šoli. Ko je prišel v Borstal, zapor za otroke, je že znal solfeggio. Po šestih letih ječe je igral prav tako dobro kakor Armstrong.

Toda vedno na tuji trobenti!

V upanju, da bo le prišel do svoje, se je vpisal v Rešilno armado. Pa ni imel sreče. Ko sem ga spoznal, je bil že sedmič v ječi. Čuti se sposobnega, je dejal, da postane najboljši trobentač na svetu.

Bil sem zadovoljen, ko sem videl, da ga je Joe dohitel. Stopil je v pisarno in iztegnil roko. Opravičil sem se, ker ga prej nisem spoznal. Joeja sem poslal v kavarno. Kadarkoli je prišel kak zapornik, sem mu navadno ponudil funt za vsako leto, ki ga je prebil v ječi. Midgey pa je moj predlog dostojanstveno odklonil.

— Ne, je rekel. — Hočem službo, da si bom prihranil toliko, da si bom kupil trobento. Nato

JIMMY O'CONNOR

trobenta

bom šel na drugo stran Temze in igral v orkestru lažnih invalidov.

Nisem imel dela še za enega zapornika, dal pa sem mu kot za spanje in rekel, naj pride spet konec tedna. Malo pozneje je prišel Joe:

— Kaj je hotel? je vprašal. — Stanovanje ali denar?

— To je star znanec, sem odgovoril. — Ob koncu petega leta v luknji je prosil, naj napišem pismo direktorju rudnika v Durhamu. Bilo je nekako takole: „Spoštovani gospod! Kmalu bom prišel iz zapora in vprašujem, ali mi boste lahko dali službo v rudniku. Bil sem trobentač solist v zaporniškem orkestru, včasih sem igral v orkestru nekega premogovnika.“

Odgovor je bil: „V zvezi z vašim pismom in obvestilom, ki ste nam ga poslali glede vaših sposobnosti na trobenti, bi vas prosili, da nam sporočite, kakšno zaposlitev bi želeli imeti.“

Kmalu po Midgeyevem odhodu mi je telefonski niral Tim Corney. Tim je bil človek, s katerim

se je dalo pogovarjati, in povedal sem mu o Midgeyu. Pokazalo se je, da ima Tim nekega prijatelja, ki prodaja lutke po pošti. Ta človek bi potreboval pomočnika za pripravljane zavojev. Midgey je dobil službo in posteljo v sami pisarni. Čez teden dni me je Tim obiskal.

— Nekaj dni sem bil na poti, je rekel. — Ugani, kaj se je zgodilo. Tvoj prijatelj je ukradel ves denar za znamke. Osemindeset liver. Moj prijatelj je planil in takoj javil policiji. Midgeya sedaj iščejo.

Človek bi zbolel! Vznemirjati policijo za 48 funtov! Jaz bi jih bil vrnil brez besed. Sedaj pa je bilo prepozno.

Nekaj dni mi je Midgey pisal iz zapora v Brickstonu. Šel sem na razpravo. Bil je obtožen. Nikogar ni bilo, da bi ga zagovarjal, in videli je bilo, da se je sprijaznil z usodo. Sodnik ga je vprašal, ali ima kaj povedati.

— Ne, je rekel. Tedaj so poklicali nekega inšpektorja, ki je poznal Midgeya že leta in leta. Pokazalo se je, da so Midgeya spustili pred šestimi leti pod pogojem, da se bo javil v nekem domu za starčke. Tam so ga še vedno čakali.

— On pa pravi, da mu misel o domu za starčke ni všeč, je rekel inšpektor. — Imel je pri sebi trideset šilingov, ko je zapustil zapor. Odtlej se je gotovo potepal in nič delal. Sedaj zahteva, naj ga damo spet v zapor, ker ne more menjati okolja.

— Dobro, je rekel predsednik in hitro listal po Midgeyevem spisu. — Zdi se mi, da to pot nimamo izbire. Dvanajst let zapora...

Ko se je sodišče umaknilo, sem si uredil, da sem Midgeya lahko obiskal v celici. Bil sem zelo razburjen, on pa se je smehljajal.

— Upam, da je stari Ambros še vedno dirigent v Dartmooru, je rekel in mi nato dal v roke listek neke garderobe ter šepnil:

— Pošlji mi v Dartmoore na moje ime.

Poslovala sva se. Bil sem mnogo bolj potr kot on. Poslal sem Joeja v garderobo, da je vzel zavoj. V njem se je lesketala kot dragulj krasna trobenta in račun za 48 funtov.

Sedaj je Midgey najsrečnejši trobentač v deželi. Kajti poslal sem mu to prekleto trobento. Tudi vi bi storili tako na mojem mestu.

IZREKI

- Dež za soncem mora biti, žalost za veseljem priti.
- Nesreča nikdar ne spi.
- Ne hvali dneva pred večerom.
- Desetkrat obrni besedo na jeziku, preden po izrečeš.
- Po izgubi poštenja gre radost življenja.
- Kdor z denarjem kam ne ve, naj hiše zida in se pravi dati začne.
- Nesreča ne orje in ne seje, a zmeraj žanje.
- Kdor zna strune ubrati, more lahko igrati.
- Devel sršenov za eno kačo.

Nekdo gre ob travniku, in kaj vidi v travi? Spominčice? Ne, stodalarski bankovec. Lepo dišeči bankovec za sto dolarjev! In ga odnese na policijo! To si bral v Sneguljčici, kajne? Mož je vzdihnil. „In danes bo ta lopov, ta prekleti tepec užival z mojim denarjem.“

Oba sta opazila policaja šele, ko jima je luč njegove žepne svetilke posvetila v obraz.

„Kaj vidva v tem nočnem času sedita v travi?“

„O, samo tako...“ je zašepetal Thomas. A tat se je nakremžil in rekel: „Loviva zrak, general.“ „Ne bodi drzen, dečko!“ ga je posvaril policaj pa mu posvetil v obraz, a nato še po vsej njegovi postavi. V teh nekoliko trenutkih, kar je bil v temi, je Thomas neopazno spustil zmečkani bankovec v travo in ga potisnil z nogo k zemlji. „Poberita se domov!“ jima je ukazal policaj in odšel.

Thomas si je obrasil znoj s čela, a tat se mu je potuhnjeno posmehoval: „Saj se ves tresiš! Si se tako prestrašil?“ „I kje?“ „Pa ti!“ „Jaz? Nimam razloga za strah. Ne več — na žalost.“ Žalostno je pogledal po travi. „Jaz bi na tvojem mestu iskal še naprej,“ mu je dejal Thomas. „V temi?“ „Saj se bo skoro začelo svitati. Za eno uro ali tako...“

Thomas je vstal in odšel proti domu. Bil je zadovoljen sam s seboj, a ta zadovoljnost je imela bridki priokus.

Prodajno gradbeno zemljišče (1882 m²)
— voda in električna napeljava 20 m
od parcele. Bliznje informacije pri:

Simon Tschertou, Glantschach
9132 Galizien

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesela melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavnostni orkestri, slavnostni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 26. 4.: 6.09 Vesela melodije — 9.00 Smeh sodi k oliki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Glasba z dunajskim baročnim ansambliom — 16.10 Glasba za harfo — 16.30 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Evropa poje: Jugoslavija — 18.30 Orkestralna glasba iz Jugoslavije — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret — 21.00 Vse poti vodijo na Dunaj — 21.45 Večerni koncert — 22.10 Srce sveta — 23.10 Mala nočna glasba.

Sadna drevesca vseh vrst — češpljina
in silvna po močno znižanih cenah —
jagodičje in vinske trte oddaja

drevesnica
MARKO POLZER
p. d. Lazar pri Št. Vidu v Podjuni

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski znanovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po želja — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 26. 4.: 5.05 Godba na pihala — 5.50 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Priljubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.00 Zabavni koncert — 15.00 Koroški roman — 15.30 Koncert želja — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Vaš konjiček — 18.40 Koroški profili — 20.10 Morilci pri čajanki — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 27. 4.: 6.35 Za dobro voljo — 7.35 Veselo nedeljsko jutro — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert želja — 16.00 Otroška ura — 16.25 Nogometna tekma Avstrija-Malta — 17.20 Plesna glasba — 18.15 Pisane note — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedelj-

RADIO PROGRAM

ski šport — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Tri dežele, en program — 21.30 Vesela kriminalna igra.

Ponedeljek, 28. 4.: 5.05 Godba na pihala — 9.00 Pravičje za vas — 9.30 Štiri pisani svet — 10.25 Kdo zastopa kmeta — 10.45 Pesništvo in glasba od srednjega veka do baroka — 11.00 Ljudske pesmi in glasba iz Gradišanske — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Nova koroška pesem — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Venček melodij — 16.45 Koroška književnost: Heinz Pototschnig — 17.10 Glasba je naš konjiček — 19.15 In kaj menite vi — 20.10 „Senčnik“, radijska igra — 21.30 150 let zbiranja ljudskih pesmi v Avstriji.

Torek, 29. 4.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.00 Avstrijska zgodovina v dokumentih — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.05 Zdravi zobje — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Mladinska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Venček melodij — 16.45 Pesništvo in miselnost romantične — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Oddaja za delavce — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.30 Zabavni koncert.

Sreda, 30. 4.: 5.05 Veselo zaigrano — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Literatura absurdnega — 9.30 Operetne melodije — 10.15 Avstrija, odprta vrata za svet — 10.45 Energija v gospodarstvu — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Moj otrok je bolan — 15.00 O novih knjigah iz koroških založb — 15.30 Koroška včeraj in danes — 16.00 Venček melodij — 16.45 Na obisku v koroškem studiu — 18.00 Ljudska prosveta na Koroškem — 19.15 Na

Jüngerer tüchtiges Mädchen für Frühstückspension (etwas deutschsprachig)
ab 1. Juni zu guten Bedingungen gesucht.

Pension „Haus Christophorus“,
A-6152 Trins bei Steinach/Tirol

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

obisku pri koroških zborih — 20.10 Čarovnice, duhovi in demoni — 21.00 Pomagati in ščititi — 21.15 Ob 99. obletnici rojstva Franza Lehajra.

Četrtek, 1. 5.: 6.35 Ljudske pesmi in glasba iz Nižje Avstrije — 8.05 Praznični začetek — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Spet je prišel maj — 10.30 Pomlad na Dunaju — 11.00 Dopoldanski koncert — 11.03 Za avtomobiliste — 13.10 Poročila o prvomajskih praznikih na Koroškem — 13.30 V majskem času 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert želja — 16.00 Slavnostni koncert zveznih dežel — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Poročila o prvomajskih praznikih v Avstriji — 19.00 Prazniški šport — 19.30 Igramo Rudolfa Kattnigga — 20.10 Od operete do musicla.

Petek, 2. 5.: 5.05 Vesel začetek dneva — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Sodobna evropska lirika — 9.30 Štajerska dežela, štajerski ljudje — 10.05 Ameriška literarna oddaja — 10.25 Veselo petje, veselo igranje — 10.45 Dobrotniki človeštva — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 16.00 Venček melodij — 16.45 Književnost iz Štajerske — 17.10 Konec tedna z glasbo — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Evropski report — 22.25 Repor-taža s prostora Alpe-Adria.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 26. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 27. 4.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 28. 4.: 14.15 Informacije — Za našo vas — 18.00 Za naša male poslušalce.

Torek, 29. 4.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Mali ansambli — Športni mozaik.

Sreda, 30. 4.: 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — Ura pesmi — Kulturna panorama.

Četrtek, 1. 5.: 7.00 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Petek, 2. 5.: 14.15 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočila vam — 15.00 Komentarij — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nohturo.

Sobota, 26. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Narodna zabavne melodije — 9.45 Naš avtopost — 12.10 Čembalistka Isabelle Nef igra Haydna — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 V vedrem ritmu — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Poje zbor Slovenske gimnazije iz Celovca — 18.15 Vsako soboto „Top-pops 11“ — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Vokalno instrumentalni ansambel „Bele vrane“ — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi te-

Nedelja, 27. 4.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.53

SLOVENSKA MLADINA

vljudno vabi na razstavo slik, ki bo v Dijaškem domu, Tarviser Straže 16 v Celovcu od 26. aprila do vključno 4. maja 1969.

Odbor

Skladbe za mladino — 9.05 Srečanje v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Spominska oddaja ob dnevu OF — 14.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 14.30 Humor v partizanih — 15.00 Pester spored lepih melodij — 16.00 Radijska igra — 16.45 Novi ansambli domačih viž — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer — 23.15 Zaplešimo ob glasbi velikih orkestror.

Ponedeljek, 28. 4.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Cicibanov svet — 9.30 Paleta zvokov — 12.10 Chopinovi valčki in etude — 12.40 Koncert pihalnih orkestror — 14.05 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Poje zbor „Lahti-Kuoro“ iz Finske — 17.05 Iz opere „Lucia Lammermoor“ — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel Lojzeta Slaka — 20.00 Koncert Simfoničnega orkestra in zbor RTV Zagreb — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Lahko noč s pevci zabavne glasbe.

Torek, 29. 4.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Morda vam bo všeč — 12.10 Poje sopranistka Janine Micheau — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Glasbena udejstvovanje mladih — 14.25 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V torko nasvidenje — 18.45 Slovenci v Italiji nekdanj in danes — 19.15 Poje Eida Viler — 20.00 Atentat na domoljuba, radijska igra — 21.15 Deset pevcev, deset melodij — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 Plesni orkestri in ansambel RTV Beograd, Zagreb, Ljubljana in Sarajevo.

Sreda, 30. 4.: 8.08 Jutranji glasbeni spored z domačimi izvajalci — 8.55 Pisan svet pravilic in zgoab — 9.10 Iz glasbenih šol — 9.30 Zabavne glasbe — 9.45 Mariborski komorni zbor poje narodne — 12.10 Leoš Janáček: Vlački plesi — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za odh — 14.35 Voščila — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši glasbeni umetniki izvajajo skladbe Roberta Schumanna — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Ansambel Mihe Dovžana — 20.00 Atraktivni posnetki Verdijevih oper — 21.00 V pričakovanju 1. maja — 22.15 V veseljem ritmu od polke do beata — 23.15 Ples na predvečer praznika.

Četrtek, 1. 5.: 4.30 Budnice za praznično jutro — 8.05 Radijska igra za otroke — 9.05 Melodije na tekočem traku — 10.05 Naši najmlajši pojo o maju in pomladi — 10.30 Pot do kulture — 11.20 Simfonični orkester

Avstrijski dogodki

● Razširitev dunajskega letališča

Uprava dunajskega mednarodnega letališča namerava do leta 1976 izvesti širokotezni investicijski program. Stroški za izvedbo tega programa so preračunani na 1 milijardo in 21 milijonov šilingov. Pri tem programu gre zlasti za usposobitev dunajskega letališča za promet z veleletali. V sklopu programa pa je predvidena tudi razširitev drugih zmožljivosti. Ta dela naj bi bila končana že leta 1971. Že letos bodo začeli graditi nova poslopja za letalske tovore in za letalsko upravo.

● Letni čas

Z anketo so ugotovili, da je 51 odstotkov Avstrijcev za vpeljavo letnega časa. Predvsem so se pozitivno izjavili nameščenci in uradniki. To stališče pripisujejo dejstvu, da nameščenci in uradniki pozneje pričnejo z delom kot druge poklicne skupine. Med delavci so zabeležili mnogo manjši odstotek

RTV Ljubljana igra dela Johanna Straussa — 12.10 Čestitke za praznik — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Moč dela, reportaža — 14.05 Z našimi ansambli in pevci na prazničnem izletu — 15.05 Za mladi svet — 15.40 Moja domovina — 17.05 Ljubezen in glasba sta večni — 17.45 Na obisku pri slovenskih skladateljih zabavne glasbe — 19.15 Poje Marjana Deržaj — 20.00 Pesmi o maju, veselju in cvetju — 21.00 Literarni večer — 22.15 Za ples in dobro voljo — 23.15 Od melodije do melodije.

Petek, 2. 5.: 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Melodije za prijetno popoldne — 10.05 Slovenske narodne in ponarodele pesmi pojo naši ansambli — 10.40 Mi v svetu, reportaža — 11.20 Lahka simfonična glasba — 12.10 Čestitke za praznik — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Prostli čas — naše bogostvo, reportaža — 14.05 S slovenskimi opernimi pevci v svetu opernih melodij — 15.05 S sodobnimi ritmi — 16.00 Ljubezen je bila in še bo, literarna oddaja — 16.30 Kar po domače — 17.05 Ples ob petih — 18.00 Na mednarodnih križpotjih — 18.15 V pomladi — 19.15 Ansambel bratov Avenik — 20.00 Z melodijami od dežele do dežele — 21.15 Oddaja o morju in pomarskih — 22.15 Plesni ritmi — 23.15 Melodije za lahko noč.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1. PROGRAM

Sobota, 26. 4.: 15.40 Listamo v slikanici — 16.00 Bumerang — 16.25 Kaj lahko postanem — 16.55 Za družino — 17.10 Seniorski klub — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Eden bo zmagal 22.30 Čas v sliki — 22.40 Brigada hudiča.

Nedelja, 27. 4.: 16.15 Za otroke — 16.40 Otoki v morju — 17.05 Brez nagobčnika — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 S skrito kamero — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Nepriznani genij — 21.25 Johann Sebastian Bach — 22.00 Čas v sliki.

Ponedeljek, 28. 4.: 18.00 Denar in življenje — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Družina Feuerstein — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komisar — 21.15 Poštni predal 7000 — 21.25 Telešport — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Posebej za vas.

Torek, 29. 4.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Jurij Preda potuje okoli sveta — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Moje miru ničesar ne moti“ — 21.00 Ura bogov — 22.25 Čas v sliki.

Sreda, 30. 4.: 10.00 Kaj lahko postanem — 11.00 Telešport — 12.00 77-Sunset-Strip — 16.30 Za otroke — 17.10 Lassie — 17.35 Kdo rokodelci z nami — 18.00 En Francaise — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Vključno pečen krompir — 22.00 Čas v sliki — 22.10 Tretja dimenzija, kriminalni film.

Četrtek, 1. 5.: 17.25 Kanadska pomlad — 17.50 Flipper — 18.20 Za družino — 19.05 Veselo in ostrejšo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 Ko cvetijo male vijolice — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Beli piči.

NOVICE IZ

SLOVENIJE

● Trgovska integracija

Tri slovenska trgovska podjetja, ljubljanska Nama, mariborska Zarja in koprška Soča so s podpisom pogodbe oblikovala poslov. konzorcij blagovnice Slovenije. Osnovni namen te trgovske integracije je obdržati blagovniški tip poslovanja in ponuditi kupcem v vseh večjih potrošnih centrih enakovredno kakovostno izbiro. Novi slovenski trgovski konzorcij je že začel graditi blagovnico v Kočevju, pred vrati pa je začetek gradnje blagovnic v Mariboru in Kopru. Vse blagovnice, ki jih bodo skupaj finansirala tri podjetja, bodo imele enak naziv — Nama. Poslovna združitev treh slovenskih trgovskih podjetij je nova oblika slovenske trgovske integracije, pri kateri gre za poslovno in investicijsko sodelovanje, organizacijo skupnih služb, enotno propagando in skupno nabavo.

● Stoletnica gimnazije

Gimnazija „Dušana Kvedra“ v Ptujju proslavlja letos 100-letnico ustanovitve in

pritrilnih odgovorov, vendar pa še vedno 52 odstotkov. Med podeželskim prebivalstvom sta se dve tretjini izrekli proti vpeljavi letnega časa. Zanimivo je, da so se prebivalci večjih krajev v večjem obsegu izrekli za letni čas kot prebivalci manjših naselbin. Različni so bili tudi odgovori v pogledu na starostne skupine: 56 odstotkov Avstrijcev v starosti med 36 in 45 let se je izreklo za letni čas.

● Potrošnja piva

Od vpeljave 10 odstotnega davka na alkoholne pijače v lanski jeseni beležijo stalno padanje potrošnje piva. V Avstriji se je v času od septembra 1968 do februarja 1969 popilo le okr. 2,976.000 hektolitrov piva, kar je za 6 odstotkov manj kot v istem obdobju leta 1967 in 1968. Največji padec potrošnje piva beleži Nižja Avstrija s 13,5 odstotka, njej pa sledi Štajerska s 8 odstotki, Koroška z 7,7 odstotka, Dunaj s 7,3 odstotka, itd.

Petek, 2. 5.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Resni kalendar — 11.00 Železničar — 18.00 Mi: Lungau-Pongau — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Jez — 18.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zgodba izgubljenega otroka — 21.45 Časovni dogodki — 22.45 Čas v sliki.

TV LJUBLJANA

Sobota, 26. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 14.50 Nogometni finale za pokal Anglije — 17.35 Črni bratje, mladinska igra — 18.15 Narodna glasba — 18.45 Jugoslovanska revolucija, filmska serija — 19.15 Koraki v svobodo, prenos iz Velenja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Fran Žižek: Napravite mi to deželo nemško — 21.45 Nastop invalidskega pevskega zbora — 22.00 Filmska burleska — 22.15 Maščevalci, serijski film — 23.05 Kažipot — 23.25 Poročila.

Nedelja, 27. 4.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Po domače — 10.00 Otroška matineja — 10.50 Prenos iz Velenja — 12.30 Kažipot — 14.15 Velesejski biro — 14.30 Namizni tenis — 16.35 Fran Žižek: Napravite mi to deželo nemško — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 Športni pregled — 22.00 Dnevnik — 22.20 Posnetek športnega dogodka.

Ponedeljek, 28. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 18.00 Po Sloveniji — 18.25 Propagandna medigra — 18.30 Zdravstvena oddaja — 18.50 Godala v ritmu — 19.20 Kalejdoskop — 20.00 Dnevnik — 20.35 Pedro okrutni, portugalska drama

Torek, 29. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 16.10 Francoščina — 17.45 Risanka — 18.00 Ostržek, otroški film — 18.20 Po sledah napredka — 18.40 Vokalni instrumentalni solisti — 19.05 Na sedmi stezi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Niti našega življenja, mladinska tekmovanje — 21.40 Žena v svetu — 22.10 Gala predstava v Montrealu — 23.40 Poročila.

Sreda, 30. 4.: 9.35 Šolska oddaja — 16.00 Konjske dirke v Rimu — 17.45 Rastimo, oddaja za otroke — 18.30 En francais — 18.45 Velika pustolovščina, serijski film — 19.15 Malda Evropa — 20.00 Dnevnik — 20.25 Nogomet Španija: Jugoslavija — 22.15 Filmski festival v Beogradu in Oberhausenu — 23.00 Koncert pred skupščino — 23.30 Poročila.

Četrtek, 1. 5.: 9.05 Prvomajska čestitka — 9.10 Revolucionarne pesmi v moderni priredbi — 9.40 Svoboda Jugoslavija — 10.00 Z rdečim nagelnom na Rožnik — 11.00 Risanka — 11.30 Turistični vodič — 13.55 Poročila — 14.00 Celovežerni film — 15.30 Speedway v Crikvenici in konjske dirke v Rimu — 17.30 Košarkaške tekme — 19.15 Pomlad v glasbi — 20.00 Dnevnik.

Petek, 2. 5.: 9.25 Poročila — 9.30 Praznični pionirski dnevnik — 10.00 Otroci nastopajo — 10.15 Risanke — 10.30 Beguš, otroški film — 11.00 Koncert narodne glasbe — 13.20 Poročila — 13.30 Državno prvenstvo v boks — 14.15 Košarkaška tekma — 15.30 Konjske dirke — 17.00 Glasbena medigra — 17.15 Košarkaška tekma — 18.30 Filmska burleska — 18.50 Sprehod po Zadru, zabavno glasbena oddaja — 19.50 Propagandna oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Tigror zaliv, ameriški film — 23.50 Poročila.

obstoja. Ta praznik v Ptujju proslavljajo z vrsto kvalitetnih in spominskih prireditev. Slavje se je začelo prejšnjo soboto z odkritjem spominske plošče v gimnazijski avli. Na njej so vtisnena imena profesorjev in dijakov gimnazije, ki so padli za svobodo. Istega dne so odprli spominsko razstavo, posvečeno prav tako padlim profesorjem in dijakom. Prireditve ob 100-letnici gimnazije se bodo nadaljevale 9. maja, ko bo na magistratu odprta razstava „Življenje in delo pomembnih mož Ptujja in okolice“. V sklopu proslav bo še športno srečanje med sosednjimi gimnazijami, odkritje plošče na prvem gimnazijskem poslopju, otvoritev razstave fotografij in likovnih del ter slavnostna akademija v tovarni aluminija v Kidričevem.

● Izbira najlepše Slovenke

V juniju bo v enem izmed turističnih centrov Slovenije spet izbira najlepše Slovenke. Tri najlepše Slovenke se bodo udeležile zveznega izbora za Lepotico 69 v Beogradu. Po lanskem uspelem izboru so slovenske predstavnice v Beogradu zasedle mesta na samem vrhu.